49րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1308 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 29/12 ՀՈԿՏ. 1905 13 ՇԱԱԲԱՆ 1323 — 29 ԷՅԼՈՒԼ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ց. ՔԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պօղ Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيه يومى وسياسى غزته در
صاحب امتيازى : اوهانس قيصريان
اداره‌خانه‌سى بابعالى جاده‌سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ 10 ՓԱՐԱ

ՇԱՀԵԿԱՆ ԷՋ ՄԸ

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

Երեք դար առաջուան բժշկութիւնը.— Զաւեշտական դարմանում.— Մոլիէրի դերը բժշկութեան մէջ.— Սեվինյի սափրիչները եւ վիրաբուժութիւն. — «Քալոսփորոս».— Բժշկութեան արդի կատարելութիւնները։

Բժշկութեան ծագումը պարզ է։ Այն օրէն երբ նախամարդիկ ցաւ մը զգացին, փորձեցին զայն ամոքել, երբ վէրք մը ունեցան աշխատեցան զայն դարմանել իրենց նախնական իմացականութեան ներած չափովը։ Այս սկզբնական բժշկութիւնը դարերու ընթացքին մէջ զարգացաւ, այլափոխուեցաւ և իրարու հակոտնեայ ճիւղերու բաժնուեցաւ, այնպէս որ այսօր խիստ հետաքրքրական պիտի ըլլար ակնարկ մը ձգել բժշկութեան և դեղերու պատմութեան վրայ։

Բուն բժշկական արուեստը սկսած է հին Հնդիկներէն և Եգիպտացիներէն։ Երբ այդ ժամանակէն մինչեւ 18րդ դարուն վերջը անոր անցած շրջանները բաղդատուին, պիտի տեսնուի թէ, գրեթէ ամէն շրջանի մէջ նոյն վիճակները տարբեր տարբեր կերպով տիրած և ազդած են և չատ մը ձեռնածուական խաղերու ալ առիթ տուած։

Հին բժշկութիւնը, իր բոլոր մանրամասնութիւններով այնքան պարզ էր որ երկար բարակ յիշատակութեան անգամ պէտք չկայ։ Այժմ աւելի պիտի քննենք մենք երկու-երեք դար առաջուան վիճակը, որ չատ հետաքրքրական է։

Միջին դարու բժշկութիւնն անգամ, իր մտաւորական և տեսական յատկութեանց համար բարձր է 16րդ դարու բժշկութենէն։ 16րդ դարուն բժշկութիւնը տղայական բան մը ունէր։ Դարուն ամէնէն ծանօթ բժիշկները կը հետեւէին Նաբոլիցի հռչակաւոր Բորթայի վարդապետութեան, այսինքն «նմանաբուժութիւն» ըսուած տարօրինակ մէկ դրութեան։ Կ'ըսեն թէ «ամէն բոյս և կամ կենդանի՝ մարդկային մարմնին վրայ ապաքինման ազդեցութիւն ունի, իր ձեւին և անդամներուն նմանութեան ու առնչութեան համաձայն»։ Այս նմանութեան և առընչութեան «նշան» անունը կը տրուէր։ Բոյսի մը կամ կենդանիի մը ի՛նչ տեսակ հիւանդութեան մը իբր դեղ գործածուիլը կ'որոշուէր արմատին, տերեւին, ծաղիկին և կամ կենդանիին անդամներուն ձեւին ու նմանութեան համաձայն։ Օրինակի համար. այն բոյսերը, որոնց արմատները, տերեւները և պտուղները սիրտի ձեւ էին, սիրտի հիւանդութեանց դեղերը կը կազմէին։ Դեղին գոյնով հիւթ ունեցող դեղերը մաղձը դադրեցնելու դէմ կը գործածուէին, իսկ կարմիր հիւթ ունեցողներուն համար կը կարծէին թէ ամէն պարագայի մէջ արիւնը պիտի աւելցնեն։ Այն բոյսերը որոնք նրբաթել արմատ ունէին, կամ մազոտ կենդանիներու մէկ քանի մասերը հերաթափութեան դէմ կը կիրարկուէին. օրինակի համար կը հաւատային որ ճերմակ արջին իւղը կրնայ խոպոպ խոպոպ մազ բերել ամէնէն գոճ և ճաղատ գլուխներու վրայ։ Իրենց արմատը ճճիի նըմանող չատ մը խոտեր ընդերաճճիները թափելու կը ծառայէին։ Կը վարդապետէին թէ ամուլ կիները երբ թիթեռի, ճանճի և մեղուի նման ծաղիկ ունեցող խոտերը ուտէին զաւակ և նոյն իսկ մանչ զաւակ պիտի ունենային և մորթային հիւանդութիւնները պիտի բժշկուէին ձուկի նմանող խաւ խաւ բուսական կամ կենդանական արտադրութիւններով. մինչ այսպէս, հոտած, աւրուած ձուկի միսերով սնանիլ ստիպուող չատ մը հիւանդներու բորբոքումները աւելի կը ծանրանային և վտանգաւոր կը դառնային։

Այս տարօրինակ դեղերով դարմանող բժիշկներուն մէջ քիչ չէին անոնք, որոնք իրենց կարծեցեալ բոլոր հմտութեամբ և ճարտարութեամբ ենթական ցաւէ ցաւ, ախտէ ախտ կը թաւալեցնէին։

Տօքթ. Տամպէրկ կ'ըսէ.— 17րդ դարու բժշկութիւնն ալ մեր արուեստին համար պանծալի չէ, որովհետեւ այդ ժամանակ ազատ գրեխի (cհrեGկա) մը և վարակիչ նշդրակի մը մէջ սահմանափակուող բժշկութիւնը անօգուտ էր։ Արուեստը գործադրողներուն մէջ հեղինակութիւն ըսուած բանը չի կար։ Բոլոր բժիշկները ամենասահմանափակ գիտութեան մը և հազարաւոր ենթադրութեանց և ափեղցփեղութեանց գերիներն էին։ Ամէնքն ալ կը հաւատային հին բժշկարաններու խօսքերուն, ո՛չ դրութիւն, ո՛չ ստոյգ և արդարացի տեղեկութիւն ունէին։ Ամէնէն մեծ գիւտը կ'ընդունէին տարօրինակ և անտրամաբան տարամերժումով մը։ Հիւանդներուն քով մինչեւ վերջը իրենց արհեստակիցները կը բամբասէին։ Աղքատներուն հանդէպ գոռոզութիւն ու ձախորդութիւն ցոյց կուտային, մինչ հարուստներուն քով կը գձուձնային, կը քսուքսուէին։ Գալով դարմանման, սաստիկ լուծողականներ տալով, օսլաներով արիւն առնելով և այս կարգի սխալներով հիւանդները մահուան դարաստանը կը քշկռտէին, մինչ իրենք զիրենք կը շնորհաւորէին իբր օգտաւէտ մարդիկ և մարդասիրական ձեռնարկուներ։ Այս դարուն ամէնէն հմուտ բժիշկը Բիբաթէն բոլոր այս տգիտական հոսանքին մէջ խեղդուած, անճանաչուած էր։ Աշխարհահռչակ երգիծաբանը Մոլիէր, իր կատակերգութիւններուն մէջ ծաղրած բժիշկներու տիպարները այս բժիշկներէն քաղած է։ Սա զուարճալի է որ այս բժիշկները, արեւի պէս պայծառ եղող իրենց տգիտութիւնը չկրնալով հասկնալ կամ չուզելով հասկնալ, մինչ ինքզինքնին դաւանած են, ոչ միայն իրենց դարուն, այլ գուցէ բոլոր աշխարհի ամէնամեծ գիտունները և բըժիշկները, որոնցմէ դուրս «չիք գիտութիւն»։ Մոլիէրի երկերէն մէկուն մէջ բժիշկ մը կ'ըսէ. «Մարմնի մեքենային բոլոր գործողութիւնները այնքան գաղտնիքոտ բաներ են որ, զանոնք մեզի պէս բժիշկներէն զատ ուրիշ մը բնաւ չի կրնար հասկնալ»։ Ուրիշ երկի մը մէջ բժիշկը յոխորտանօք կ'ըսէ թէ «արեան շրջանին և ուրիշ պարագաներու մասին կարգ մը կարճամիտներու կողմէ առաջ քշուած պարապ բաներուն պատճառներն ու սկզբունքները հասկնալու անգամ չզիջանիր...»։ Մոլիէր, Պուալօ, և աւելի ետքը Րէնեար, իրենց ապրած դարուն մէջ քննադատելով և ծաղրելով գիտութեան անունով ծագում առնող կարգ մը ցընորքներուն և դատարկաբանութեանց հեղինակները, որոնք Բարիզի բժշկական վարժարանէն արտօնուած բժիշկներ էին, մեծապէս դիւրացուցին և փութացուցին այդ միջոցներուն նոր ծայր տալ սկսող ճշմարիտ բժշկութեան առաջդիմութիւնը և կարեւոր գիւտերը։ Այդ գրագէտները նպաստեցին այսօրուան գիտական, օրինաւոր ու կանոնաւոր բժշկութեան հաստատման։ Ահա այս կարեւոր ծառայութեան տեսակէտով է որ արդի բժշկութիւնը Մոլիէրի և Պուալոյի պէս քննադատներու մեծապէս երախտապարտ է։

Գալով Թուրքիոյ, պէտք է խոստովանիլ թէ վերջին երեսուն տարիներուն մէջ կարող, գիտուն և ճշմարիտ բժիշկներու թիւը աւելցած է։ Ասկէց 100—150 տարի առաջ գաւառային անկիւնները մէկ կողմ թողլով Պոլսոյ մէջ անգամ կարգ մը չարլաթաններէ զատ ո՞վ կար. առանք Մըսըր Չարշըի մէջ, և սա կամ նա անկիւնը ծեծուած կամ չծեծուած չատ մը արմատներ, հազարումէկ տեսակ աղտոտ և կասկածելի հեղուկներ կը ծախէին. աչքերնին տարօրինակ ակնոց մը դրած, ուսերնին այլազան արմատներով և փոշիներով լեցուն պարկեր առած, փողոցները կը թափառէին, ամէն տան առջեւ քանի մը վայրկեան կը կենային, միայն բազկերակին ծայրը բռնելով ամէն տեսակ ախտ ու հիւանդութիւն կը ճանչնային և դէմերնին ելլողին բուռերով փոշի, դեղահատ կուտային։ Հապա ամէն անկիւն անխուսափելի դարձած կարմիր գինջակով, փայլուն նշդրակներով սափրիչները, որոնք վիրաբոյժի համբաւ կը վայելէին. այն մարդիկը որոնք հազարումէկ տեսակ տղրուկներ աղտոտ ջուրի շիշերու և դգումներու մէջ պահելով, կը ծախէին իբր դեղ ու դարման...։ Ասոնք ամէնքը արդի բժշկական առաջդիմութեան նկատմամբ ծիծաղելի չե՞ն միթէ։ Ամէն գարնան և աշնան գոնէ անգամ մը արիւն առնել չտուող, իր մարմնէն տարին գոնէ կէս օխա արիւն չհանող մարդ կա՞ր։ Բաղնեպանները, խստավաճառները, վիրաբոյժները, մանրավաճառները, գրեթէ ամէն մարդ մէյմէկ բժիշկ չէ՞ին դարձած։ Անոնցմէ ո՞րը գիտէր թէ ի՛նչ է հիւանդը, ի՛նչ է հիւանդութիւնը։ Ասոնց գրէթէ ամէնքն ալ մէյմէկ որս կը գտնէին, որոնց դրամը կ'առնէին և ամէնօրեայ իրենց դարմաններովն ու դեղերովը խեղճ մարդուն հոգին բերանը կը բերէին։ Այս ժամանակներուն բժըշկութիւնը, իր բոլոր թերութիւններով և վնասներով, 17րդ դարուն, այսինքն Մոլիէրի ժամանակին բժշկութենէն տարբե՞ր բան մըն էր։ Այսօր անգամ, մեր արհեստին կիրառման առտեն այս տեսակ անմտութեանց գէշ ազդեցութիւնը կը տեսնենք։ Չե՞նք հանդիպիր անանկ մարդոց որոնք ամենապարզ մորթախտէ մը վարակուած երբ քննութեան առտն իրենց բազուկը կ'երկարեն և բժիշկը չնայիր զայն, այն առտեն կը վճռեն թէ բժիշկը տգէտ է. մարդիկ չկա՞ն որոնք ամէն անհանգըստութիւն արեան բորբոքման վերագրելով երբ բժիշկին արտօնութիւնը կ'ուզեն արիւն առնել տալու համար, և երբ ան փոխանակ կարգ մը դեղեր ու ըմպելիներ տալու առողջապահական պարզ միջոցներ կը յանձնարարէ, կարեւորութիւն չեն տար ու իրենց խելքին կ'երթան։ Եւ դեռ ով գիտէ ի՛նչ հաւատքներ ու վիճակներ կան որոնք այս խառնիճաղանճ տեսութեանց բրածոներէն ու աւերակներէն մնացած են։

Զարմանալի է որ 17րդ դարուն մէջ ուր ուսումը և արուեստը բարգաւաճման շրջան մը կը բոլորէին, բժըշկութիւնը անկեալ վիճակ մը ունէր։ Սակայն այդ դարուն, երբ մէկ կողմէն բժիշկները այսքան ընդարձակ տգիտութեան ծովու մը մէջ ընկղմելով ելլելով, մարդկային առողջութեան վընաս և վտանգ կը հասցնէին, միւս կողմէ ալ Բարիզի մէջ կը հաստատուէր բուսաբանական պարտէզը, Ամերիկայէն կը հասնէր քինքինը, որ արդի բըժշկութեան ամէնէն ազդու և կարեւոր դեղերէն մէկն է, Անգլիոյ մէջ հռչակաւոր բժիշկ Հարվէյ, արեան շըրջանին եղանակին վրայ փորձեր կը կատարէր և արդիւնքներ ձեռք կը բերէր և Բիրաթինի ու Ռիյօլանի պէս բնախօսներ մարդկային մարմնին մասերը անջատ անջատ կը քննէին և կը հետազօտէին, և այսպէս արդի գիտութեան ամէնէն հաստատ հիմերը կը պատրաստէին։ Այսպէս ահա, այդ 17րդ դարու բժշկութիւնը, որ Իբոկրատի և Ջէլզէի ժամանակէնէն աւելի անկեալ վիճակ մը ունէր, սկսաւ բոլորովին նոր շրջանի մը պատրաստուիլ։ Ոմանք բժշկութեան այս քանի մը հարիւր տարուան տնկումը կը նմանցնեն արշաւողի մը, որ քանի մը քայլ ետ կ'երթայ թափ առնելու և աւելի՛ արագ վազելու համար։ Գերման նշանաւոր գրագէտը Կէօթէ մարդկային մտքին այսպէս ընդհատ ընդհատ կատարելագործուիլը յայտնելով կ'ըսէ «մարդկային միտքը շարունակաբար, բայց չարժող չղափի պէս կ'առաջդիմէ»։ Տօքթ. Տամպէրկ աւելի պարզաբանելով այս, կ'ըսէ.—«Առաջդիմութեան այս եղանակը մարդկային մտքին յատուկ է։ Նախ քիչ մը կ'առաջդիմէ, յետոյ քանի մը քայլ ետ կը դառնայ, միջոց մը կը կենայ, յոգնութիւն կ'առնէ և դարձեալ կը վերսկսի իր կատարելութեան շրջանը բոլորելու համար։ Մանաւանդ ուսման և գիտութեան զարգացումը խիստ դանդաղ, խիստ դժուար է։ Սակայն յետոյ, յանկարծ, նոր գիւտի մը, կարեւոր ջանքի մը ազդեցութիւնով բոլորովին նոր յառաջդիմութիւն մը կը մարմնաւորուի։ Բնական է թէ բժշկութիւնն ալ այս կանոնէն չէ կրցած չեղիլ, քանի որ Հարվէյի և Միշէլ Սէրվէյի պէս մեծ գիտուններ, փորձառական բժշկութիւնը հաստատեցին այնպիսի ժամանակ մը երբ ամէն կարգի խառնափնթորութիւն իբր գիտական ճշմարտութիւն առաջ կը քշուէր»։

Բժշկութիւնը թէ՛ հոս և թէ օտար երկիրներու մէջ կատարելագործուող շրջան մը անցուցած է և այսօր առած է գիտութեան վիճակ մը որ հիմնուած է փորձառութեան և ճշմարտութեան վրայ և կենսականօրէն կապ ունի մարդկային կեանքին և առողջութեան հետ։ Այս գիտութիւնը ամէնէն աւելի սա վերջին քառորդ դարուն մէջ տարբեր տարբեր առաջդիմութիւններով պսակուած է և կը շարունակէ իր զարգացումը։

Օսմ. երկիրն ալ, մասնակից դարուն առաջդիմութեան և կատարելութեան, բժշկութիւն մը ունի այսօր, որ արժէքաւոր դրամագլուխ մըն է։ Նախապէս, այդ գիտութիւնը, օտար լեզուով կ'աւանդուէր։ Բայց կամաց կամաց չատ մը ուսուցիչներու և մասնագէտներու գովելի ջանքերով գիտական և բժշկական Օսմ. լեզու մը կերտուեցաւ և այդ լեզուով հեղինակութիւնները ծափահարելի և ճշմարիտ ծառայութիւն մը եղան։

ՏՕՔԹՕՐ ՌԻՖԱԹ

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԾՈՑԻՆ ՄԷՋ

ԳԻՒՂԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՃՈՅՔՆԵՐԸ

Աչխար Օվայի կողմը գտնուող չատ մը գիւղերուն մէջ, Սիսն է որ եղանակապէս չահեկան կը դառնայ միշտ գիւղագնացին համար իր սքանչելի դիրքով, օդով, ջուրով ու Ս. Առաքելոց վանքի նուիրական հաստատութիւնով։ Սիսի դիրքը բացարձակապէս չեղում մըն է՝ Օվայի հարթութեան դէմ։ Կարելի է նոյն իսկ Աչխար Օվայի մաս չի համարել զայն որ Անդրիասէն դէպ ի հիւս. արեւմ. ճիշտ 2 ժամ հեռաւորութիւն ունի։

Ժամ մը ամբողջ կը վերելենք բարձունքի մը գագաթը, ուրկէ վերջապէս Սիս իր երեսը կը ցուցնէ մեզ. Բէօսէ Տաղիի բարձրադիր փէշերուն մէջ պըլլուած՝ գեղեցիկ հարսի մը նման։ Լեռներու և բլուրներու կողերէն և կամ ձորամէջերու միջնեղէն հազիւ կրնանք ամփոփել մեր միտքին մէջ՝ անոր բոլոր գեղեցկութիւնները, որո՛նք գրիչի տակ չեն իյնար։ Կէս ժամ ճամբայ եւս ունինք մինչեւ վարի առուին կամուրջը՝ ուրկէ այլ եւս վեր պիտի բարձրանանք՝ տեղ կոխելու համար Սիսի մէջ։ Հետզհետէ Սիս իր հիանալի ամբողջութիւնը ցոյց կուտայ, աննման դիրքով։ Ձոր, լեռնադաշտ, հովիտ, հովոց և ամէն ինչ է։ Ձորս կողմէն Բէօսէ Տաղիի բարձունքները զինքը պաշարած են, իրենց պաղուկ ջուրերը ընծայ բերելով գիւղին։ Ինք արդէն եայլա մըն է։ Մաքուր խիստ առողջարար օդ մը, վըճիտ և ախորժահամ ջուր մը՝ պաղուկ չատ պաղուկ հիասքանչ դիրք. Կանաչի հրապոյրն ալ կը ծորէ իր մէջ, թէեւ իր ծառերն ըլլան ընդհանրապէս ուռենիներ, կաղամախիներ եայլն։ Այդ զովիկ օդին բարձունքներուն վրայ անշուշտ պարտէզներ կամ այգիներ չեն պահանջուիր։ Այդ գիւղերու մէջ մէկ հատիկ է Սիս և եզական։ Հոն անցուած տասնըհինգ օրը բաւական է հիւանդ մը առողջացնելու և ծովեզերքի տժգոյն բնակիչներուն երեսը կարմրցնելու համար։ Եւ արդէն այս է գաղտնիքը որ այդ կողմը գացողներ՝ Սիսը կ'ընտրեն իրենց կէտ նպատակի թէ՛ վանքին ուխտի և թէ առողջարար հովոցքի մը բարիքները վայելելու տեսակէտով։ Ամէնէն դժուարահաճներն անգամ իրենց գովեստը չպիտի զլանային ապահովաբար այս գիւղի հմայքին համար։ Երկրագործին ձեռքը գիւղին չուրջը ամէն տեղ դպեր է, կա՛մ արտի եւ կա՛մ բանջարանոցի վերածելով։ Ցից ցից ժայռի խոչոր կտորուանքներ եւ ղանդուածներ՝ գիւղի տուներուն հետ վեր կը վերցնեն և կ'երեւցնեն իրենց գլուխները, որոնք լերկ տափակութիւն մը ունին։ Գիւղը ամբողջ կենդանութեան և գիւղացին երկրագործա-

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՕՐԹՕՆԸ 82

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ
ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՑՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԻԲ.

ՉԻՆԱԿԱՆ ԾՈՎԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Պահ մը ետք չինացիները Լավառէթի թիւը փոխած դագաղը, իրենց թըշնամւոյն դագաղը կարծելով՝ վերցուցին։ Երիտասարդը Միս Օռէթի դառնալով,

—Ալ հիմա հանդարտ սրտով կըրնաք ձեր խցիկը վերադառնալ, ըսաւ, կը ցաւիմ որ ձեզ մինչեւ հոն առաջնորդելու վիճակին մէջ չեմ, առողջական պատճառներով չեմ կրնար ասկէ դուրս ելլել։

Միս Օռէթ Լավառէթի ձեռքը սեղմելով խցիկը վերադարձաւ ու մինչեւ լոյս անվրդով քուն մը քաշեց. հետեւեալ առտուն երբ քիչ մը օդ առնելու համար կամրջակին վրայ ելաւ, Չինացիներուն մէկը Հան՝ առանց զգացնելու, կամաց մը քովը մօտեցաւ ու ծովուն հեռաւորութիւնը դիտելու ձեւով մը,

—Ցարգելի քոյրիկ, ըսաւ, այս գիշեր չատ անհանգիստ ըրինք ձեզ, ներողամտութիւն կը խնդրենք։

Չինացին ետքը գրպանէն հանքային ծաղիկ մը հանելով,

—Մեր պետը այս նուէրը ղրկեց ձեզ, ըսաւ, քանի որ Չինաստան պիտի երթաք հոն օգտակար կ'ըլլայ ձեզ այս ծաղիկը որ մեր ազանդին հետեւողներուն նշանն է. երբ այս ծաղիկը ձեր կուրծքին վրայ անցընէք, բոլոր մանտարինները կը յարգեն զձեզ և Չինաստանի ամէն կողմը բարեկամներ կը գտնէք։

Չինացին ծաղիկը կամացուկ մը գետին ձգելէ ետք, չարունակեց անտարբեր կերպով մը զննել չորս կողմը որպէս թէ ծովուն անհունութենէն այնչափ գրաւուած ըլլար։ Իսկ Միս Օռէթ մարդուն հեռանալէն անմիջապէս ետք, առաւ ծաղիկը և զայն լաւ մը քննելէ ետք, գրպանը դրաւ։

Չինացի ֆրանմասոններու յատուկ այս նշանածաղիկը եթէ իրեն համար աւագ կարեւորութիւն չունենար իսկ, գուցէ Լավառէթ կարող ըլլար զայն օգտակարապէս գործածել այս բոլորովին անծանօթ երկրին մէջ, ապրուստ և փոխադրութեան միջոց հայթայթելու համար։

Երբ տախտակամածին վրայ այս դէպքերը տեղի կ'ունենային, չոգենաւը սուր ճռնչիւններով պատռելով Դեղին ծովը, կը յառաջանար դէպի Քորէական եզերքները։ Ալ առջի միօրինակ տաղտուկը չէր որ կը տիրապետէր։ Քորէական գիւղերը, աւաններն ու քաղաքները հետզհետէ կը պատկերանային չոգենաւին ճամբուն վրայ, և նաւապետը աշխարհագրական ծանօթութիւններն ու քորէական բարքերը մանրամասնող պատմութիւններով, կը զուարճացնէր ուղեւորները։ Վերջապէս ամսոյն 11ի գիշերը չոգենաւը Թաքէուի առջեւ հասաւ։ Որովհետեւ անկարելի էր գիշեր ատեն նաւահանգիստէն ներս մտնել, չոգենաւը առտու ըլլալուն սպասելով մնաց բաց ծովուն վրայ։

Այն գիշեր Սըր Մօռլըթօնն ու աղջիկը վերջին անգամ ըլլալով, իջան դիակներու մթերանոցը, հոն Լավառէթի այցելելու համար, ուր երկար խորհրդակցելէ ետք, որոշեցին հետեւեալ օրը ժամադիր ըլլալ, Թաքու քաղաքին Չինաբասիֆիք Լինի ընկերութեան կառուցած մեծ հիւրանոցին մէջ, և բաժնուեցան։

ԻԳ.

ՉԻՆԱԿԱՆ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Փօքս Բասիֆիք չոգենաւային ընկերութեան Թաքէու քաղաքին աւագ ներկայացուցիչը Պ. Սաքս Պի Սեպտեմբերի 11րդ օրը, առտուան ժամը 10ին միջոցները եկած էր իր պաշտօնատեղին որ մեծ սրահ մըն էր։ Այս շէնքին խոչոր պատուհաններէն արեւը ներս կը ճառագայթէր, և ծաղիկներու բուրումնաւէտ հոտերը թռչուններու գեղգեղներուն հետ միանալով հաճելի երեւոյթ մը կուտային անոր։

Ընկերութեան ներկայացուցիչ Պ. Սաքս Պի պաշտօնատեղիին մէջ խոչոր գրասեղանի մը առջեւ նստած, իր օգնականին ընկերակցութեամբ, Սան Ֆրանչիսքօէն նոր հասած չոգենաւին բերած նամակները կը բանար և անհըրաժեշտ եղած գործողութիւնները կը կատարէր։ Այս նամակներէն մէկը բանալէ ետք, զայն օգնականին երկնցուց ու անտարբեր ձայնով մը,

—Պարոն Հօտուան, ըսաւ, այս նամակները արձանագրեցէք, Թիեէնիէ գիւղաքաղաքին բնակիչներէն Բալիմա ընտանիքը այս առտու հոս պիտի գայ և Սան Ֆրանչիսքօի մէջ մեռնող Լիմուայի դիակը պիտի խնդրէ մեզմէ։ Այս դիակները ինչպէս գիտէք, այսօրուան չոգենաւով հոս հասած են։ Ուստի չոգենաւին մանիֆէսթօն քննեցէք, և դագաղը հոս փոխադրել տուէք որ քննութիւնն ու յանձնումը շուտով վերջանայ։ Եթէ այս գործողութիւնները հիմակուընէ չը տեսնենք, ետքը պիտի ստիպուինք երկու ժամ ետքը ընել կէսօրուան ճաշը։

Շոգենաւային ընկերութեան ներկայացուցիչը օգնականը ճամբու դնելէ ետք,

—Զարմանալի արգելութիւն, ըսաւ, չոգենաւը երբ նաւահանգիստ մտնէ, ամէն մարդ իր սնտուկները պիտի պահանջէ։ Ո՛րչափ խստապահանջ եղած են գործի տէրերը։ Ամէնքը մէկէն վրադ կը խուժեն, և չունչ առնելու միջոց չեն տար քեզ։ Ամէնէն աղէկը յայտարարութիւն մը տալն է թէ, այսուհետեւ սնտուկները չոգենաւին ժամանումէն քանըչորս ժամ ետքը միայն պիտի կրնամ յանձնել իրենց տէրերուն։

Շոգենաւային պաշտօնեան երբ այս խորհրդածութիւնները կ'ընէր, սրահին դուռը զարնուեցաւ, և վարդագոյն սուրէ վայելուչ հագուստ կրող մարդ մը դրանը մէջ երեւցաւ։

Այս մարդը կառապանի մը երեւոյթը ունէր,

—Ի՞նչ կայ, հարցուց պաշտօնեան։

—Պարոն, պատասխանեց նորեկը, մէկը եկած է որ ձեր մեծութեան հետ տեսակցիլ կ'ուզէ։

—Ո՞վ է եղեր։

—Շոգենաւէն նոր ելած ճամբորդ մը որ կարեւոր ըսելիք մը ունի եղեր ձեզ։

—Աղէ՛կ, բացագանչեց գործակալը, դժգոհութեան չեչտով մը, ահաւասիկ գլխու ցաւ մըն ալ։ Դեռ չոգենաւը չհասած գլխու ցաւերը վազեցին եկան։ Ո՞վ գիտէ, ի՞նչ պիտի ըսէ։ Բայց ճար չկայ, ընդունելու է։

Վարդագոյն հագուած մարդը երկու վայրկեանի չափ դուրս ելլալ և ներս մտնելէ ետք,

—Պարո՛ն, ըսաւ, Պարոն Պօվօռի անուն մէկն է որ կ'ուզէ տեսակցիլ ձեզի հետ։

Մարդը հազիւ խօսքը աւարտած էր, Պարոն Պօվօռի ժպտուն դէմքով մը սրահէն ներս մտնելով, բարեւեց Պ. Սաքս Պին, որ գլխովը խոնարհութիւն մը ըրաւ անոր։

(Շարունակելի)

կան աշխատութեան մէջ կը գտնենք, երբ գիւղին զառիվերէն գրեթէ մագլցելով վեր կ'ելնենք և կ'առաջնորդուինք ուղղակի Ս. Առաքելոց վանքը, ուր մեր բոլոր բարեկամներ, գիւղէն թէ քաղքէն, մեզի կը սպասեն։

Վանքը գիւղին ամէնէն գեղեցիկ և շնորհալի դիրքին վրայ կառուցուած է դէպ ի արեւմուտք։ Տափաստան մը իր մէջ կը պարունակէ վանքին հիւրանոցը, եկեղեցին, պարտէզը, կալերը, բանջարանոցը, արտերն ու մէկ խօսքով ամբողջ սեպհականութիւնները։ Շարք մը ուռենիներ մեր ձախ կողմէն ծառուղի մը կազմեն, մինչեւ հիւրանոցին դուռը։ Վեր կ'ելլենք։ Հոն է Սսեցի արժ. Տ. Սիլուանոս քհ., որ վանքը կը մնայ այժմ։ Շատ երջանիկ կը զգամ ինքզինքս վանական մթնոլորտի մը տակ գէթ մէկ օր ապրելու հաճոյքն վայելելու բաղդն ունենալուս համար։ Միտքս կ'երթայ Մարզուանի Զարխափան Ս. Աստուածածինի Վանքին, ուր ժամանակ կ'անցընէինք յաճախ մեր գոլէճի ուսանողութեան օրերուն։ Տարբերութիւնը անհագին կը գտնեմ։ Ջուրը, օդն ու տեսարանը Ս. Առաքելոց Վանքին առաւելութիւն կուտան։

Իրիկունը ուխտաւորներու խաչոր խումբ մըն ենք արդէն՝ կազմուած բարեկամներէ, ծանօթներէ ու քաղաքացիներէ։ Վանքի ժամերգութեան ներկայ գտնուելէ վերջ՝ «հոգեւոր ուրախութեան կը խառնենք քիչ մըն ալ մարմնաւոր ուրախութիւն»։ Մինչեւ գիշերը ժամը 6-7 արթուն ենք ու կը շաղակրատենք զով օդին մէջ։ Առտուն դուրս կը նետենք ինքզինքնիս շէնքերու մէջէն։ Պզտիկ գեփիւռ մը կայ, արեւը ծագած է և գիւղացիներ իրենց աշխատութեան մէջ են դարձեալ։ Վանքին կալերը կը հանեն։ Քիչ մըն ալ մենք կը մասնակցինք մշակներու կամնելու գործին, և կը շրջինք գիւղին մէջ։ Ժամ մը վերջը խճուղին գտած ենք ալ, և աղբիւրին քով մեր ջորեպաններուն կը սպասենք։ Գարաշէնչէյի և Պաշչէճիկի շուներուն հաչիւնը կը լսուի մօտիկէն։ Ժամը 8ուկէսն է, լուսնալու մօտ։ Կէս ժամէն քաղաքը կը տեսնենք։ Ասդիէն անդիէն աքաղաղի ձայներ կը հասնին։ Գարահիսարը երբեք կարելի չէ տեսնել այնչափ գեղեցիկ, որչափ այս կողմէն։ Բլուրը իր կուրծքին վրայ շարած է շէնքերը, վերէն վար, ամփիթատրի պէս, եռանկիւն դիրքով։ Վէտվէտուն լոյսեր աղօտ լուսավառութիւն մը կը յօրինեն։ Աքաղաղներուն ձայնը կը սաստկանայ։ Արշալոյսին հետ քաղաք կը մտնենք և արեւին հետ կը պառկինք՝ մեր խոնջէնքը մեղմացնելու և քիչ մը քնանալու համար։

Շ. Գարահիսար Գ. ՕՁԱՆԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԿՈՒ ԱՇԽԱՐՀԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Երկու Տէրութեանց յարաբերութիւնները կը շարունակեն իրենց ձգտուած վիճակը։ Գերման Մամուլը սկսած է բացայայտօրէն գործածել ա՛յնպիսի լեզու մը Անգլիոյ դէմ որ անտարբեր դիտողներ անգամ կրնան հետեւցնել թէ երկու ժողովուրդներուն մէջ այս ո՛րքան ինկած է զիրար յարգելու փոխադարձ զգացումը։

Պօէրական պատերազմէն ի վեր այս ձգտումը կայ։ Հինգ-վեց տարին սանկ նանկ անցաւ, յորմէհետէ Պերլինի և Լոնտոնի յարաբերութիւնները մտան անբարեկամական աստիճանի մը մէջ։ Բայց հիմակ որ մեծ պատերազմին դադրելովը կը յուսացուէր միջազգային աւելի գոհացուցիչ, աւելի մեղմ կացութիւն մը ողջունել, քանի որ ռուսեւճաբոնական թշնամութիւնք կռուոյ դաշտերուն վրայ ցոյց տուին թէ ո՛րքան սարսափելի են պատերազմին արհաւիրքները, ընդհակառակն այդ պատերազմին վերջաւորութենէն ի վեր մանաւանդ կը տեսնենք թէ գործերը երթալով սուր հանգամանք մը կ'առնեն Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ, ա՛յնպէս որ վախճանը շատ գովելի չի տեսնուիր։

Իրողութիւն մը կայ որ բնաւ տարակոյս չի վերցներ, այսինքն Մեծն Բրիտանիա առաւել կամ նուազ մօտաւոր ապագայի մը համար բնական հակառակորդ մը կը նկատէ Գերմանիան, և ենթադրելով, մանաւանդ հաստատաբար գիտնալով թէ օրին մէկը երկուքին ալ առեւտրական և գաղթային մրցակցութիւնը ի հարկէ պիտի յանգի կասկածուած պատերազմին, այսօրուընէ իսկ կ'ուզէ իր նաւային ամբողջ ուժովը ասպարէզ կարդալ ցամաքային հզօր Գերմանիոյ, չուզելով թողուլ որ անիկա ծովու վրայ ալ ցամաքին նման զօրանայ, և իր (անգլիական) այսօրուան ակներեւ յաղթութիւնը կեղակարծ վիճակի մը վերածէ ապագային։ Այս է լոնտոնեան մամլոյն բանեցուցած լեզուն։ Եթէ դէպքերը ա՛յնպէս պիտի բերեն որ վերջապէս ճակատին երկու Տէրութիւնները, աշխարհի մէջ ծովային ու առեւտրական ասպարէզին գերակշռութեան տարակոյսները փարատելու համար, պէտք է կ'ըսեն անգլիական թերթերը, այժմէն իսկ կատարել այս փորձը, և չձգել որ Գերմանիա իր ծովային ներկայ կացութենէն տարբեր հզօր կացութեան մը մէջ գտնուի։ Գերմանիոյ պարտութենէն վերջ միայն Մեծն Բրիտանիա ընդհանուր գաղթային աշխարհավարութեան մէջ իր գծած ու ծրագրած ծովերէն անդին հաշուեյարդարութիւնը կրնայ ուզածին պէս ի գլուխ հանել, կ'ըսեն Լոնտոնի թերթերը։ Գերմանիա կռահած է այս կէտը, և իր արժանապատուութիւնը փրկելու համար ամէն միջոց կը գործածէ կա՛մ պատերազմը յապաղեցնելու և կամ ցամաքային Եւրոպայի մէջ նոր դաշնակցութիւն մը հանելու համար Մեծին Բրիտանիոյ դէմ։

Ահա այսօր ճիշդ այս գերմանական աշխարհավարութեան է որ ականատես կ'ըլլայ աշխարհ։

Ի՛նչ կ'ուզէ Գերմանիա։ Ռուսիան և Ֆրանսան դաշնակից ընել իրեն, և Եւրոպական զինակցութիւններուն գլուխը անցնելով, անգլեւճաբոնական զինակցութեան ուժը կոտրել, կամ գոնէ պատնէշ մը ազդել Մեծին Բրիտանիոյ, և այս կերպով պայմանաժամ մը ձեռք բերելով, զարգացնել իր ծրագրած նաւատորմիղը, և միւս կողմէն ալ իր առեւտրական մրցումը շարունակել սաստկաբար ծովերուն վրայ Անգլիոյ դէմ։

Բայց պէտք է գիտնալ թէ ասկէց առաջ ուրիշ բան մը կ'ուզէր Գերմանիա։ Գերման աշխարհավարութիւնը շատ աշխատեցաւ որ Միացեալ Նահանգաց համակրութիւնը և նոյն իսկ ուղղակի գործակցութիւնը ձեռք բերէ հակաանգլիական գաղափարի մը համար։ Ի՛նչ մեծարանքներ որ կարելի էր շռայլել Ամերիկայի, շռայլեց Գերմանիա. — բայց չյաջողեցաւ, և այսօր Միացեալ Նահանգաց մէջ պաշտօնական ու անպաշտօն համակրութիւնները բնաւ նպաստաւոր չեն Գերմանիոյ, ինչ որ ալ ըսեն Պերլինի թերթերը։ Ամերիկացին Անգլիացիէն աւելի իրեն վտանգաւոր կը համարի գերմանական մրցումը. և ինք պիտի ըլլայ առաջին ծափահարողը եթէ այդ մրցումը սահմանափակուի Անգլիոյ կողմէ։ Անգլիա Ճաբոնի զինակցութենէն զօրացած, ահա նաւատորմիղ մը եւս կը ղրկէ ամերիկեան ջուրերը անոր ապագայ չէզոքութիւնը ու բարեկամութիւնը համօրէն աշխարհի առջեւ ապացուցանելու նպատակաւ, և այս նաւային այցելութիւնը պիտի կատարուի ճիշդ այն այցելութենէն վերջ, զոր ի մօտոյ անգլիական նաւատորմիղը պիտի տայ Մ. Արեւելքի իր զինակցին նաւահանգիստներուն։ Կարծուածէն շատ աւելի փափուկ և խոստմնալից այցելութիւններ են ասոնք Մեծին Բրիտանիոյ կողմէ՝ մինչեւ մէկ աստիճան Գերմանիոյ դէմ ուղղուած, հասկցնելու համար թէ ամերիկեան Հանրապետութիւնը Մեծին Բրիտանիոյ բարեկամն է և Նախագահ Րուզվէլթ երկու պատերազմիկ Տէրութեանց մէկուն պարտութենէն վերջն է որ մարդասիրական նպատակաւ ասպարէզ կ'ելնէ թշնամութիւնները դադրեցնելու մօտք։

Ռուսիա և Ֆրանսա արդեօք պիտի հաւանի՞ն վերջի վերջոյ գերման աշխարհավարութեան նոր փորձին։ Երեւոյթները երթալով ցոյց կուտան թէ պիտի չհաւանին։ Բարիզի թերթերը, որոնք ժամանակէ մը ի վեր լուռ կը մնային երբ Գերմանիա Ռուսիոյ հետ դաշնակցելու փորձերը առաջ կը վարէր եռանդով, հիմա սկսած են իրենց կարծիքները յայտնել իրաց նոր վիճակին առջեւ։ Բացարձակ համամտութեամբ կը յայտարարեն թէ Ֆրանսա երբեք չի կրնար դաշնակցիլ Գերմանիոյ հետ, և Ռուսիա եւս՝ Ֆրանսայի զինակիցը՝ գիտէ թէ ի՛նչ է Ֆրանսայի կարծիքը այդ մասին։ Ֆրանսա Մարոքի խնդրոյն մէջ անգամ մը եւս հասկցաւ թէ Գերմանիա ի՛նչեր կը խորհի տակաւին Ֆրանսայի համար, և ի՛նչ է անոր թաքուն նպատակը 1870ի պարտեալին մասին։ Ֆրանսա ոչ միայն չհաւանիր Գերմանիոյ հետ դաշնակցելու, այլ պիտի չհաւանի որ իր զինակիցը դաշնակցի իր հակառակորդին հետ, որովհետեւ ատով Երրեակ Զինակցութիւնը ինքնին խանգարուած կ'ըլլայ։ Ուստի Ռուսիա, որ Ֆրանսայի աջակցութեան պէտք ունի ամէն ժամանակէ աւելի, պիտի չաճապարէ Գերմանիոյ գիրկը նետուիլ, և կ'ըսուի թէ գերմանեւռուս դաշնակցութեան մը ջատագով Վիթթէն պաշտօնի գլուխ պիտի չդրուի առայժմ անոր տրամադրութիւնները յայտնապէս գերմանասէր ըլլալուն պատճառաւ։ Զարը հաւանեցաւ որ Վիթթէ ժամանակ մը երթայ իր ագարակը քաշուի հանգիստ ընելու, և ետ կեցաւ զայն կրկին Պերլին ու Բարիզ ղրկելու դիտաւորութենէն, տեսնելով Ֆրանսայի կտրուկ քաղաքականութիւնը Գերմանիոյ հանդէպ։ Պատերազմէն վերջ այսօր Ռուսիա ա՛յնպիսի կացութեան մը մէջ կը գտնուի որ ֆրանսական օժանդակութիւնը թանկագին տարր մըն է իրեն համար իր ներքին զարգացումը առաջ վարելու։ Ֆրանսական հրապարակէն մեծամեծ գումարներու փոխառութեան անհրաժեշտ պէտք ունի, և նաւատորմիղը վերականգնելու նպատակաւ ընելիք ո և է աշխատութիւնը ֆրանսական դրամով միայն կարելի է։ Ուստի զինուորեալ դաշնակցութեան մը մէջ մտնելու գաղափարը չի կրնար այսօր Ռուսիոյ աշխարհավարութեան գլխաւոր զբաղումը ըլլալ։ Եւ յետոյ Ֆրանսայի ջանքերը այսօր կ'ուղղուին անգլեւռուսական համաձայնութիւն մը գոյացնելու երկու Տէրութեանց միջեւ։ Ռուսիոյ ճշմարիտ շահերն ալ զա՛յս կը պահանջեն։ Միջին Ասիոյ խնդիրներուն համար, այսինքն Աֆղանեան և Հնդկական խնդիրներուն համար, Ռուսիա նախայարձակ քաղաքականութիւն մը չունի և չի կրնար արդէն ունենալ, գոնէ տասը տարուան համար, և ի վնաս Անգլիոյ, Գերմանիոյ կռնակ ըլլալու համար պէտք է գոնէ նաւատորմիղ մը ունենար, զոր չունի։ Հետեւաբար, չկայ զօրաւոր պարագայ մը, որ ի նպաստ ռուսեւգերման դաշնակցութեան մը խօսի։ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի չէզոքութիւնը իրենց շահերուն շատ աւելի կը յարմարի, ազատ ասպարէզ ձգելով Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ։

ՎԱՓԱՅՋԱՆՑ ԽՂՃԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. Գերման թերթի մը մէջ ընթերցող մը հետեւեալ պատմութիւնը կ'ընէ։

«Վերջերս Աւխպուրկէն Միւնիխ կը ճամբորդէի։ Կառախումբի վակոնին մէջ մինակ էի տարիքոտ մարդու մը և իր զաւկին հետ։ Մարդը յուզուած կ'երեւար բանի մը վրայ, և ժամանակ առ ժամանակ ժամացոյցին կը նայէր։ Մէյ մըն ալ յանկարծ վեր ցատկեց նստած տեղէն, և ուժգին կերպով քաշեց կառախումբը կեցնելու չուանը։ Անմիջապէս կեցաւ կառախումբը ահռելի դղրդիւնով մը։ Բոլոր դուռերը և պատուհանները բացուեցան, և երկաթուղիի պաշտօնեաները ձեռքերնին լապտերներ բռնած — որովհետեւ իրիկուն էր — իրար անցնելով ամենքն ալ վազեցին հասկնալու համար թէ ո՛վ էր կառախումբը կեցնելու պատճառ եղող մարդը։ Վերջապէս մեր վակօնը հասան։ Մարդը՝ որ հիմա բոլորովին հանդարտած էր, ըսաւ ժպտելով. — «Իրար անցնելու բան մը չկայ։ Հիմա ժամը 9 ու կէս է, և իմ փոքրիկ զաւակս ճիշդ տասը տարեկան եղաւ։ Որովհետեւ իրեն համար կէս տոմսակ առած էի, կառախումբը կեցուցի մնացեալ կէսը վճարելու համար, որպէս զի վերջին կայարանը հասած ատենս հոն նեղութիւն չտան ինծի»,

Պատկե՛ր։ Այս արտառոց մարդը հիմա ո՛չ միայն մնացեալ կէսը վճարելու պիտի ստիպուի, այլ նաեւ 100 մարք (5 անգլ. ոսկի) առանց բանաւոր պատճառի կառախումբը կեցնելուն համար։

ԱՑՐԵՐԸ ԵՒ ԿԻՆԵՐԸ. — Տանտիկինները սպասուհիի հետ վարուելու կերպը էրիկմարդիկներէն աւելի չեն գիտեր, կ'ըսէ Մր. Սիմս «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի մէջ։ Տասը սպասուհիներէն ինը չեն գիտեր թէ ի՛նչպէս վարուին իրենց տանտիկիններուն հետ։ Տասը տանտիկիններէն ալ ինը չեն գիտեր թէ ի՛նչպէս վարուին իրենց սպասուհիներուն հետ։ Բացառիկ պարագաները մէկ կողմ թողլով, շարունակ զինեալ խաղաղութիւն կայ միայն այդ երկու դասակարգին միջեւ։

Կ'ուզէ՞ք իմանալ թէ ի՛նչո՞ւ այս ա՛յսպէս է։ Մր. Սիմս պատրաստ է պատմելու ձեզի, և շատ անկեղծ բարեկամի մը կուսքոյով [?] պիտի պատմէ ձեզի, ո՛վ տանտիկիններ։ Ահա՛. —

«Սա՛ կամ նա պատճառաւ էրիկ մարդիկ կիներէն շատ աւելի յաջողակ են կիներու հետ վարուելու համար։ Էրիկ մարդը կրնայ առանց կռիւի կառավարել բազմաթիւ սպասաւորներ, մինչդեռ կիները՝ որոնք կին-սպասաւոր կը գործածեն, ո՛րքան ալ անոնց թիւը քիչ ըլլայ, ընդհանրապէս նեղսիրտ կ'ըլլան, կը բարկանան, կը կռուին, չեն կրնար կառավարել զանոնք։ Ճշմարտութիւնը ա՛յն է որ էրիկ մարդիկ աւելի արդար, աւելի յարգող և աւելի վեհանձն են քան կիները իրենց ստորակարգեալներուն հետ իրենց վարմունքին մէջ։»

«Տէյլի Թէլէկրաֆ» իր կողմէ հետեւեալը կ'աւելցնէ սակայն. —

«Իբրեւ ընդհանուր կանոն շատ սըխալ է ասիկա։ Էրիկ մարդիկ կան որ պատուհաս են իրենց ստորակարգեալներուն համար տուներուն մէջ։ Կիներ ալ կան՝ որոնց ստորակարգեալները իբրեւ մայր կը սիրեն զանոնք։ Մենք մեր ականջներովը լսած ենք և մեր հայրերը պատմած են մեզի թէ ամուրիները սպասուհի պահելու կերպին մէջ շատ թարակը [?] չեն փնտռեր։ Մեր մայրերը կը պատմեն մեզի թէ ասոր ալ պատճառը ա՛ն է որ ամուրիի մը տունը վարելը շատ դիւրին է, որովհետեւ անոր հոգը չէ թէ սենեակները աւլուա՞ծ են թէ ոչ, փոշիները մաքրուա՞ծ են թէ ոչ։ Ասկէց զատ, տուներն էրիկ մարդիկները, բնականէն առողջ և քաջակազմ ըլլալով, շատ կարեւորութիւն չեն տար մանր մունր մաքրութիւններուն, որոնց մասին սակայն բծախնդիր են իրաւամբ իրենց քոյրերը, հօրաքոյրերը և ազգականուհիները։ Ուստի ասիկա ըսել չէ թէ էրիկ մարդը աւելի պատշաճութիւնը յարգող է, և կինը ծայրայեղ խստապահանջ է։ Բնութիւնը անանկ շինած է էրիկ մարդը որ պզտիկ բաներու համար չինեղանայ, բայց բնութիւնը կնիկ մարդն ալ ա՛յնպէս շինած է որ սիրտ փոր կը հատցնէ թէ իրեն և թէ ուրիշներուն համար։ Սպասուհին, ան ալ ի հարկէն մարդ ըլլալով, անշուշտ շատ նեղուիլ չուզեր և չի յոգնիր շատ։ Այս է պատճառը որ տուներուն մէջ երբ սովորականէն աւելի ծոյլ սպասուհիներ ըլլան, անոնց ու տանտիկիններուն մէջ զինեալ խաղաղութիւն միայն կը տիրէ, Մր. Սիմսի ըսածին պէս։ Բայց նոր սերունդին առողջութեան համար յուսալի է որ այդպիսի տուներու համեմատութիւնը տասի դէմ ինը չըլլայ։»

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԽՆԴԻՐԸ. — Բարիզի մէջ վիճակահանութեան թիւերը բախտին անիւին մէջէն կը քաշուին դպրոցներու աղքատիկ փոքր տղաքներու ձեռքով, և հետեւաբար խարդախութենէ ազատ կը նկատուին։ Բայց Բարիզ քաղաքը զոհ եղաւ վերջերս այս անմեղ պզտիկներէն մէկուն, որ խարդախ չարաճճի մըն է եղեր։ Ուսուցիչ մը դպրոցին մէջ օր մը տեսաւ զայն որ երկու մետաղեայ գլանիկներու հետ կը խաղար։ Քննուելով հասկցուեցաւ որ Բարիզ քաղաքին 1868ի պարտաթուղթերուն վիճակահանութեան թիւեր կան այդ գլանիկներուն մէջ։ Վերջին վիճակահանութեան միջոցին, քանի մը շաբաթ առաջ, մետաղեայ գլանիկները անիւին մէջէն քաշած ատենը, անոնցմէ երկու հատը վերցնելով իրեն քով պահեր է։ Գլանիկներէն մէկուն մէջ կը գտնուէր դեռ պարտաթուղթի մը թիւը, բայց միւսը պարպուած էր, և յայտնի չէ թէ ի՛նչ էր անոր թիւը։ Տղուն չարութեան հետեւութիւնները անհագին են։ Վերջին վիճակահանութեան ատեն քանի մը թիւեր մրցանակներ շահեցան, որոնց ամէնէն բարձրն էր 4000 անգլ. ոսկի, մինչդեռ 14,000 պարտաթուղթեր ալ ամօռթի ելան։ Արդ, յայտնի է թէ այն երկու թիւերուն վերցուիլը տակնուվրայ կ'ընէ դէպքերուն ամբողջ ընթացքը։ Ուստի Բարիզի Քաղաքապետութեան առջեւ անվերջ վէճերու դուռ կրնայ բացուիլ։ Ոչ թէ միայն տղուն կողմէ վերցուած ծանօթ թիւին տէրը կրնայ դատ բանալ, այլ նաեւ վերջին վիճակահանութենէն առաջ չելած միւս բոլոր պարտաթուղթերուն տէրերը կրնան դատարան դիմել, քանի որ երկրորդ թիւը փճացուցեր է չարաճճին՝ և յայտնի չէ։

Բարիզ քաղաքին այդ 1869ի պարտաթուղթերուն վիճակահանութենէն տակաւին կը մնան 124,890 հատ պարտաթուղթ, որոնց իւրաքանչիւրը կըրնար վաստկիլ առաջին մրցանակը՝ 4 հազար ոսկի։ Բայց խնդիրը ասով չի վերջանար։ Իւրաքանչիւրը 16 անգլ. ոսկիի անուանական արժէք ունեցող պարտաթուղթերը քանի մը տարիէ ի վեր 19 ոսկի 10 շիլլին կ'արժեն։ Ուստի հին վիճակահանութիւններուն ատեն ամօռթի չելած թիւերուն տէրերը կրնան հիմա 3 ոսկիի 10 շիլլինի տարբերութիւնը պահանջել։ Հապա ի՛նչ ըսենք վերջին վիճակահանութեան ատեն ամօռթի եղած 14,000 թիւերուն տէրերուն համար, որոնց իւրաքանչիւրը հիմա կրնայ իրաւունք ունենալ առաջին մրցանակի գումարը՝ 4000 ոսկին պահանջելու, որովհետեւ անկարելի է ապացուցանելը թէ այդ թիւերէն սա՛ կամ նա պիտի չշահէր առաջին մրցանակը, եթէ չարաճճին ուղիղ գործ տեսած ըլլար։ Բարիզի քաղաքապետութեան օրէնսգէտ խորհրդականները իրաց այս հեռապատկերին վրայ սահմռկելով կը մտածեն։ Այս տխուր կացութենէն դուրս ելնելու միակ ամբողջական դարմանը կը համարուի բոլորովին չեղեալ նկատել վերջին վիճակահանութիւնը, մրցանակ, ամօռթի և այլն։ Բայց այս գործողութիւնը 24,000 անգլ. ոսկիի կորուստ կը նշանակէ քաղաքապետութեան համար, և, ասկէց զատ, ի՛նչպէս պարտաւորել 4,000 ոսկին և ուրիշ մրցանակներ շահողները, որպէս զի դրամը իրենց կոկորդէն դուրս տան։ Ուստի կացութիւնը անել կը թուի։ Բարիզի Քաղաքապետութիւնը անբաւական կարգադրութեան մը միայն դիմած է առ այժմ։ Մէկ թիւ կորսուած ըլլալով, բոլոր մնացեալ 124,890 թիւերը նորէն իրար պիտի խառնուին ձեռքէ անցնելով և բախտի նոր անիւի մը մէջ պիտի դրուին։ Այս գործողութիւնը 600 անգլ. ոսկի կ'արժէ։

Չարաճճի տղուն այս պատմութիւնը պէտք է բարոյականի գեղեցիկ դաս մը ըլլայ պզտիկներուն համար։

ԿԻԼԵՕԹԻՆԸ. — Իտալացի հիւսն Անթօնիօ Բօծի, որ անցեալ տարի Դեկտ.ին Պէլֆօրի մօտ սպաննելով կին մը անոր տունէն գողցած էր 40 ոսկի, անցեալ օր կիլյեօթինով կրեց իր պատիժը նոյն քաղաքին մէջ։ Սպանութիւնը հետեւեալ պարագաներուն մէջ գործուած էր։ Ինքը և իր մեղսակիցը Պիավա, ան ալ Իտալացի, որ ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած է հիմա, գիշերը մտան հէք կնոջ բնակարանը, ուր կը քնանար անիկա իր 70 տարեկան ամուսինին հետ։ Կինը արթննալով օգնութիւն աղաղակեց, և ասոր վրայ Բօծի կտրեց անոր պարանոցը։ Ծերուկը, կոկորդէն վիրաւորուած, պարտաւորուեցաւ ցոյց տալ դրամը գտնուած տեղը։ Իր դատավարութեան միջոցին Բօծիի միակ դիտողութիւնը սա՛ եղաւ. — «Ինչո՞ւ ծերուկին խնայեցի»։ որովհետեւ այս վերջինին կողմէ ճանչցուելուն վրայ էր որ ձերբակալուեցաւ մարդասպանը։ Ոճրագործը մինչեւ վերջին պահուն պահեց իր վայրագ պաղարիւնութիւնը։ Դահիճը արթնցուց զայն առտուն կանուխ յայտարարելով թէ իր վերջին ժամը եկած է։ Ելաւ հագուեցաւ, աղէկ մը կերաւ հաւու մը թեւը, գաւաթ մը գինի խմեց, գաւաթ մըն ալ ռօմ։ Յարեց թէ ինք սպաննեց և պէտք է որ սպաննուի։ Մահու գործիքին պատրաստութեան միջոցին գաւաթ մը ռօմ եւս խմեց, սիկառ մը ծխեց։ Յետոյ խոստովանեցաւ քահանային երեցին։ Սպաննուած կնոջ ամուսինը ներկայ էր անոր գլխատման։

ՅԱՆՔԻԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ. — Ամերիկացիք հաշուի բրած են որ Շիքակոյի մէջ ամէն 8 վայրկեանը մանուկ մը կը ծնի և ամէն քառորդ ժամը մահ մը կը պատահի. 18 ժամը անձնասպանութիւն մը կը գործուի, 70 ժամը ոճիր մը, ամէն երեք ժամը անգամ մը խորտակմամբ գողութիւն, ամէն 6 ժամը անգամ մը զէն ի ձեռին յարձակում մը քաղաքին ո և է մէկ փողոցին մէջ, ամէն $7\frac{1}{2}$ վայրկեանը անգամ մը մէկ ձերբակալութիւն և հրդեհ մը և երեք ամուսնութիւն մէկ ժամուան մէջ...։ Օ՛լ րայթ։

ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻ ԱՐԺՈՂ ՏՈՒՆ ՄԸ. — Պ. Շարլ Շվապ, Ամերիկայի Պողպատի հսկայ ընկերակցութեան նախորդ նախագահը, Նիւ-Եորքի ամենագեղեցիկ պողոտաներէն մէկուն վրայ բնակարան մը շինած է, որ ինը միլիոն տոլարի (45 միլիոն ֆր. կամ 2 միլիոն օսմ. ոսկի) նստած է ամբողջ։ Ըստ իր գրաւոր խոստման, իր և իր կնոջ մահուընէն յետոյ, այդ շէնքը պիտի մնայ Նիւ-Եորք քաղաքին։

ՀԱԶԱՐ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ ԱՐԺՈՂ ԽՈՅ ՄԸ. — Լոնտոնի երկրագործական մրցումին մէջ, խոյ մը որ առաջին մրցանակ ստացած էր. ծախուեցաւ հազար անգլիական ոսկիի։

ՇՈՒՆԵՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՀՈՒՆ. — Անգլիացի հազարապետ մը, Պ. Ջաւթընվիլ Րիչարտսըն, իր շնոցատան մէջ կը վարժեցնէ շուներ, որոնք պատերազմի ատեն դեռ են. պիտի հասցնեն վիրաւոր զինուորին, ո՛ր կողմն ալ որ գտնուի ան։ Այս շուները հիանալիօրէն վարժեցուցուած են և գիտեն գետնի մը վրայ գտնուող մարդոց մէջէն զանազանել մեռելն ու վիրաւորը։ Այս ուշիմ կենդանիները իրենց կռնակը բեռցուած դեղերով և ուրիշ առարկաներով լեցուն պարկը վիրաւորին յանձնելէ ետք կ'երթան գտնել հիւանդատար կառքը և կ'առաջնորդեն զայն վիրաւորին քով՝ փոխադրելու համար զայն, ուր որ հարկ է։

ՄԱՐԴԱԿԱՊԻԿԸ. — Նիւ-Եորքի կենդանաբանական պարտէզը այցելողները հիացած են մարդակապիկի (շիմբանզէ) մը վրայ որ կը գտնուի հոն։ Այս խելացի մարդակապիկը կը մերժէ ժողովուրդին ներկայանալ՝ երբ «հագուած» չէ։ Սովորութիւն ըրած է սեղանին առջեւ աթոռի վրայ նստելով ուտել կերակուրը։ Կը ստիպէ իր պահապանը ամանով մը գաղջ ջուր դնել իր առջեւ՝ ամէն ճաշէ առաջ և ետքը՝ ձեռքերն ու դէմքը լուանալու համար։ Եթէ պահապանը թերանայ այդ պարտականութիւնը կատարելու, կենդանին սաստիկ կը բարկանայ և կերակուր չուտեր։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

11 Հոկտեմբեր 1905

Հեռագրական գործակալութիւնը այս գիշեր Բարիզի Սակարանին գիները չհաղորդեց մինչեւ թերթիս՝ մամուլը դրուած պահուն։

Կարդալ Մանմուս Փուսա, Խ. ՖԷՄՃԵԱՆ դեղարանէ եւ ձկան իւղի ազդը Դ. Եռեսը

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ 10 Հոկտ. (Պաշտօնական). — Աւասիկ Մ. Վիթթէի ուղղուած Կայսերական հրամանագիրը որ երէկ ստորագրուեցաւ Պեդերհօֆի մէջ և այսօր հրատարակուեցաւ պաշտօնաթերթին մէջ։

«Կոմս Սէրգէյ Եուլիէվիչ,

«Միշտ հոգածու Ռուսիոյ խաղաղ զարգացման, հաճեցայ ընդունիլ Մ. Նահանգաց Նախագահին առաջարկը, որպ'ս զի Ճաբոնցի և ռուս պատուիրակներ խորհրդակցին և քննեն թէ կարելի՞ է վերջ տալ երկարատեւ պատերազմի մը պատճառած աղէտներուն եւ սարսափին, որոնք երկուստեք մեծամեծ զոհողութեանց պատճառ եղան։ Ձեր վրայ ունեցած վստահութեամբս պաշտօն յանձնեցի Ձեզ, իբր իմ առաջին պատուիրակս, երթալ Մ. Նահանգները, որպէս զի եթէ Ճաբոնցիներուն առաջարկները ընդունելի ըլլային, բանակցութեան սկսէիք առաջուց Իմ կողմէ գծուած հիման վրայ։ Նոյնպէս պաշտօն յանձնեցի Ձեզ պատրաստել կնքուելիք հաշտութեան վերջնական դաշնագիրը։ Փայլուն կերպով կատարեցիք Ձեզ յանձնուած պաշտօնը, կորովամտութեամբ գործելով, ինչպէս վայել էր ռուս ներկայացուցչի մը, արդար պայմաններ ձեռք ձգեցիք ապացուցանելով որ ռուս ժողովուրդին հայրենասիրական խիղճը վիրաւորելու կամ Հայրենիքին կենսական շահերուն վնասելու հանգամանք ունեցող պայմանները անընդունելի էին։ Ճիշդ կերպով դատելով հակառակորդին ձեռք բերած յաջողութեանց հետեւանքը, և Իմ հրահանգներուս հետեւելով, մերժեցիք սակայն ո և է ձեւի տակ պատերազմական ծախքի վճարումը, վասն զի պատերազմի նախաձեռնարկը Ռուսիա չէր, և միայն հաւանեցաք Սախալէնի հարաւային մասը ձգելու Ճաբոնի, վասն զի այս կղզին մինչեւ 1865 Ճաբոնի կը վերաբերէր արդէն։ Այս կերպով հաստատուեցաւ խաղաղութիւնը Ծայր. Արեւելքի մէջ, ի շահ ընդհանուրին։ Կը գնահատեմ Պետական մարդու գիտութիւնը և փորձառութիւնը զոր ցոյց տուիք, և վարձատրելով Ձեր մեծ արժանիքը, զոր առաջնակարգ կը նկատեմ, Ձեզ կը շնորհեմ Ռուս Կայսրութեան Կոմսի տիտղոսը։ Բարեհաճակամ կը մնամ Ձեզ նկատմամբ։»

Կայսրը ստորագրելէ առաջ հետեւեալ բառերը գրած է իր իսկ ձեռքով. «Եւ անկեղծօրէն երախտապարտ»։

—«Սէն Օղէստվա» կը հաղորդէ թէ Սդէօսէլ, Ֆօք և Ռէյս զօրավարները բանակէն պիտի արտաքսուին անբաւական կերպով պաշտպանած ըլլալնուն համար Բորթ Արթուրը։ «Ռուս» իր այսօրուան թիւին մէջ դիտել կուտայ թէ Զօր. Քօնդրատէնքոյի յուղարկաւորութեան հանդէսին բացակայ էին ծովակալ Ալէքսէէվ և զօրավար Սդէօսէլ։

—Բացի կոմս Վիթթէէ, Վարչապետութեան պաշտօնին համար թեկնածու կը նկատուին նաեւ Հռոմի ռուս դեսպան կոմս Մուրավեֆ և Քիէվի նախկին կառավարիչ կոմս Իգնատիէվ։

ՊԷՇԹԷ. — Երեսփ. Ժողովը այսօր գումարուեցաւ։ Նախագահը բացաւ նիստը։ Նախարարները ներկայ չէին։ Նախագահը կարդաց Պարոն Ֆէյէրվարիի մէկ գիրը, որով կը յանձնարարէ Ժողովին հաղորդել Նամակին հետ գտնուած կայս. հրամանագիրը, որ պիտի հրատարակուի պաշտօնական լրագիրներուն մէջ։ Կոմս Անտրաշի քննադատեց Դահլիճը։

ԱԹԷՆՔ. — Աթէնքի ռումէն դեսպանատան քարտուղար Մ. Ռաչքանօ հոս հասաւ, և վարչապետ Մ. Րալլիի յանձնեց Ռումէն կառավարութեան մէկ ծանուցագիրը, որով ջնջուած կը հռչակուի Ռումանիոյ և Յունաստանի միջեւ կնքուած առեւտրական պայմանագիրը։ Լրագիրները բացարձակապէս կը հերքեն Ռումանեւհելլէն վէճին համար Ռումանիոյ կողմէ կէս-պաշտօնապէս ցոյց տրուած շարժառիթները։

ԼՈՆՏՈՆ. — Թօքիոյէ կը հեռագրուի թէ Ծովակալ Սաղօ մեռաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Թէհրանէ կը հեռագրուի թէ Աֆղանստանի էմիրը կը ջանայ Աֆղանստանի վաճառականութիւնը ուղղել Հնդկաստանի ճամբով։

ՄԱՏՐԻՏ. — Սպանիոյ Թագաւորը Նոյեմբերին Պէրլին պիտի երթայ։

ՊԱՐԻԶ. — «Նիւ Եորք Հէրըլտ» 50 հազար տոլար նուիրեց Տքթ. Պէրինկի, երբ գիտուններէ կազմուած յանձնաժողովի մը առջեւ հաւանի պարզել հիւծախտի դէմ իր գտած դարմանը։ Տքթ. Պէրինկ մերժեց, ըսելով որ իր տուած որոշումը չի կրնար փոխել։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ. — Նախագահ Րուզվէլթ ծանոյց Նախարարաց Խորհուրդին թէ մտադիր է սեղմումներ ի գործ դնել մեծ սէնտիքաներու մասին։ Այդ առթիւ առաջարկութիւններ պիտի ընէ խորհրդարանին յառաջիկայ նստաշրջանին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Աթոռադարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Կրօն. Ժողովէն Տ. Գրիգորիս արքեպսկ. Յովհաննէսեան, Տ. Գաբրիէլ եպսկ. Ճէվահիրճեան և Սեթեան ու Սանտալճեան աւագ քահանաները, Քաղ. Ժողովէն Տիգրան Եուսուֆեան, Գրիգոր Խորեան, Միհրան Սէթեան, Տիգրան Տէր Ներսէսեան և Մկրտիչ Ասատեան էֆէնտիները։ Ժողովը զբաղեցաւ յարաբերական խնդիրներով։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ երէկ Խառն ժողովէն ետք Կայս. Պալատ գնաց։

ԹՈՔԱԽՏԻ Համաժողովը, որուն մասին Մանզումէի մէջ երկարօրէն գրուեցաւ անցեալ շաբթու, նիստ գումարած է Բարիզի մէջ։ Այս համաժողովին կը մասնակցին գրեթէ բոլոր ականաւոր մասնագէտ բժիշկները։ Այս Համաժողովին անդամներէն մէկն է Հայ բժիշկ մը, Տօքթ. Փափազեան, որ հոս Կայս. Քաղ. բժշկական վարժարանին մէջ իր ուսման ընթացքը աւարտելով վկայականը ստացած և ուրիշ ամիսէ ի վեր Բարիզ գացած էր, տեղւոյն մեծ բժշկական հաստատութիւններու և հիւանդանոցներու մէջ մօտէն ուսումնասիրելու համար մանկաբարձական և վիրաբուժական գործողութիւնները։

ՎԱՆԱՑ Արճէշ գաւառէն Նամակագիր մը, կը գրէ մեզի թէ տեղւոյն ազգայինները հակառակ իրենց ջերմ փափաքին, չունին ոչ եկեղեցի և ոչ ալ վարժարան։ Տեղացիք միայն մատուռ մը ունին՝ իբր աղօթատեղի և ան ալ հազիւ թէ ափ մը ժողովուրդ կ՚առնէ։ Իսկ երկսեռ մանուկները կը թափառին փողոցները վարժարանի մը չգոյութենէն։ Նամակագիրը կ՚ալլեցնէ նաև թէ տեղւոյն մէջ ոչ կանոնաւոր ժողովներ կան և ոչ ալ Թաղ. Խորհուրդ։ Այս ամէնուն հոգը իր վրան առած է Լուսաւորչեան Ցակոբ անուն անձ մը, որ կլորիկ գումար մըն ալ տարուէ տարի գրպանը կը նետէ առանց հոգ ընելու թէ ժողովուրդին յումանիրելով հաւաքուած դրամն է ան։ Արճէշցիք կը պատրաստուին եղեր գրով մը բողոքելու Ս. Պատրիարք Հօր և տնօրինութիւն մը խնդրել, իրենց եկեղեցւ. և կրթ. գործերուն համար։

ԲԱՐԻԶԻ Ա.րդ չքաւորներու թաղապետական Հիւանդանոցի մանկանց յարկաբաժինը, մէկ քանի ամսուան ուսումնասիրութեան համար, թաղապետութեան կողմէ յանձնուած է բժշկական Հայ ուսանողի մ՚ Պ. Լեւոն Պալթազարեան, իսկ Իզմիրցի Պ. Տիգրան Թօփալեան փայլուն քննութիւն մը անցընելէ և բժշկական վկայականը ստանալէ յետոյ Բարիզէն Իզմիր մեկնած է տեղւոյն մէջ իր արհեստը ի գործ դնելու համար։

ՍՊԱՐԹԱՅԷՆ դարձեալ քահանայ մը խնդրած են Պատրիարքարանէն։

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ Դպրաց Դասու անդամներէն Տիրացու Արշակ Տէօվլէթեան հրաժարեցաւ Դպրաց Դասու Տնօրէն Խորհրդոյ անդամակցութենէն։

ՍՏԵՓԱՆ ԱԿԱՅԵԱՆԻ
3500 ՖՐԱՆՔՆՈՑ ՄԷԿ ՆԿԱՐԸ

Անցորդները՝ հրապարակի վրայ ծախուեցաւ ծանօթ նկարիչ Ակայեան Ստեփան էֆ.ի մէկ նկարը որ 25 սանթիմ լայնք և 35 սանթիմ երկայնք ունէր։ Նկարը 12 գոյներով կը պատկերացնէր Բոլոմպուսի կեանքին ամբողջ դրուագները 16 կտոր թղթադրոյի վրայ նկարուած։ Այս թղթադրոյները գործածուեցան դրուած էին 1890ին, Շիքակոյի արուեստահանդէսին տեւողութեան ատեն միայն։ Այս 16 թղթադրոյներուն վրայի կողմը կցուած էին Շիքակոյի արուեստահանդէսին հինգ օրինակ մուտքի տոմսերը, որոնք կը ներկայացնեն Լինքըլը, Ֆրանքլինը, Ուաշինկթընը և այլն։ Ասոնց քովը կանգնած է բնիկ վայրենի մը և կին մը իր զաւակով։ Իսկ իբրեւ ստորագրութիւն, ամէնէն վար դրոշմուած է հեղինակին Ակայեան էֆ.ի մանրանկարը։

Այս նկարը իր ամբողջութեան մէջ կը ներկայացնէր գեղարուեստական խիստ թանկագին գործ մը որ ճշմարտապէս պատիւ կը բերէ արուեստագէտին։

Այս գեղարուեստական գործը բաւական գոհացուցիչ գնով մը, 175 ֆրանսական ոսկիի ծախուեցաւ երկրորդ ձեռքէ մը։ Աւա՛ղ որ սակայն, արուեստագէտներու ճակատագրականութեամբը, մեր յարգելի բարեկամը հազիւ կրցաւ այս գումարին մէկ քառորդը ձեռք անցընել, իսկ մնացածը չահած է զայն նախապէս գնողը։

Կը շնորհաւորենք տաղանդաւոր մանրանկարիչը, սակայն կը յանձնարարենք որ իր վրձինին արտադրութիւնները իր իսկ ձեռքով ծախէ և անոնց արդիւնքը վայելէ։

«ԾԱՂԻԿ»ի

ԿԻՆՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍԸ
ԹԻՒ ՉՈՐՐՈՐԴ

Ծաղիկ կանանց յատուկ պատկերազարդ շաբաթաթերթին չորրորդ թիւը հրապարակ կ՚ելնէ այս իրիկուն գեղեցիկ պարունակութեամբ։

Յօդուածներ ունին Տիկին Զապէլ Հ. Ասատուր (Մանուշակին փունջը, Ոտանաւոր), Տիկին Գ. Զարուհի (Կանացի առաքինութիւնը), Տիկին Սրբուհի Քիւչիւքեան (Կենցաղագիտական, Սալոնի կեանքը), Տիկին Աղաւնի Յ. Նիկողոսեան (Գիտութիւնը մեր աղջկանց համար), Տիկին Մարի Փափազեան (Նորածինի մը առաջին օրը), Օր. Տիրուհի Կիւլպենկեան (Նորաձեւութեան բաժինը, կնոջ գիշերազգեստը, գեղեցիկ մօտէլով մը), Օր. Պէատրիս Ասլանեան (Մաղկաչինութեան արուեստը), Օր. Զապէլ Մոմճեան (Պարոնը կը խօսկայ...), Օր. Քրիստին Մելիքեան (Առտնին տնտեսութիւնը, Թէյի ժամը, Ռուսական Սամովար և Խեցգեառ), Օր. Սօֆի Խիստավերեան (Ձեռագործի բաժինը, Թաշկինակ, բանուածքի մը մօտէլով), Օր. Մարուհի Ղազարոսեան (Ժանեակները, ուսումնասիրութիւն) և Օր. Հայկանոյշ Մառք (Դումարա գումարա)։

ՌԵՍՄԻ

ՆՇԱՆ

Մալիյէ նէզարէթը ճէլիլէսի մէքթուպճըսը աթուֆ. Աթա պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ Բեջատիյէն իքինճի րիւթպէտէն Օսմանի.

Մէճլիսը Մէարիֆ ազասընտան սաատ. Մուսթաֆա Մահզումի պէյ էֆ.յէ թէպտիլէն իքինճի րիւթպէտէն Օսմանի Նըշանը ալիլէրի իհսան պույուրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

«ԻԳՏԱՄ» հետեւեալը գրած էր.— Բերա, Մեծ Փողոցին վրայ, Սէրքլ տ՚Օրիանի՝ այսինքն մեծ Ֆ.իւպին ածուխի մթերանոցին և ջրամբարին մէջ Մասնաւոր Յանձնաժողովին կողմէ կատարուած խուզարկութեամբ երկու պայթուցիկներ գտնուեցան՝ մէկը շատ մեծ և միւսը փոքր։ Զանոնք այդ տեղերը գնելու և պահելու համարձակող ապաշաւոր Պիթլիսցի Մանուկ ալ ձերբակալուեցաւ։ Մեծ շէնքերը օդը հանելու ատրճան ոյժ ունեցող վերոգրեալ քանդիչ նիւթերը մարդկութեան կարգ մը թշնամիներու կողմէ նոյն կարեւոր տեղը դրուիլը՝ այդ անձեալ անձերուն ըսկրելի չարագործութիւնը բացորոշապէս ցոյց տուող վայրագ արարք մըն է։ Հետեւաբար, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, ասոնց երեւան հանուիլը ամբողջ մարդկութեան երախտագիտութիւն և ուրախութիւն պատճառող մարդասիրական գործ մըն է. ուստի այս առթիւ ևս բարեմաղթութիւններ կ՚ընենք Կայս. արեւշատութեան համար։

ԻԶՄԻՐԻ կուսակալ Քեամիլ փաշա դարձեալ Կայս. բարեմներու արժանացաւ, իր հաւատարմական ու բարուք ծառայութեանց համար։

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԽՌՈՎԱՐԱՐ.— Պոլսոյ Եղեռնադատ ատեանէն.— Պէշիկթաշի ոստիկանութեան մէջ ծառայող ոստիկան Տաղիստանցի Մահմուտ էֆ. Իպն Եուսուֆ, 26 տարու, երկայնհասակ, բաց ճակատով, սեւահեր և սեւայօն, խաժակն և ցորենագոյն, որ մնասակար յօդուածներ պատրաստելով և գրելով հրատարակելու մօտ իր քովը կը պահէր, փախած էր և դեռ չէ ձերբակալուած։ Հետեւաբար, թուականէս սկսեալ իրեն 10 օր պայմանաժամ տրուած է։ Եթէ որոշեալ պայմանաժամին չներկայանայ դատարան, իբր օրէնքի անսաստող նկատուելով, քաղաքային իրաւունքներէն պիտի զրկուի, ի բացակայութեան պիտի դատուի և այս միջոցին իր կալուածները գրաւի տակ պիտի առնուին և ոստիկանական և դատական պաշտօնեաներ պարտաւոր պիտի ըլլան զայն ձերբակալելու։

ԲԱՐԱՓՆԵՐԸ.— Գրած էինք թէ Պոլսոյ քարափներու ընդհ. տնօրէն Մ. Կրանտ Պէյէ եկած էր քարափներու ընկերութեան կողմէ շինուելիք մաքսատան նոր շէնքերու վերաբերեալ կարգադրութեանց համար։ Մաքսային վերատեսչին նախագահութեամբ կազմուած մասնաւոր յանձնաժողովին հետ Մ. Կրանտ աւարտեց բանակցութիւնները և համաձայնութիւնը կնքուելով մատուցուեցաւ Կայս. կառավարութեան վաւերացման։ Քարափներու ընկերութիւնը ստացաւ մաքսային վարչութեան կողմէ նոր մաքսատան շէնքերու համար պատրաստուած յատակագծերը։ Ընկերութիւնը այժմ պիտի դրաղի փութով պատրաստելու նոյն բուն յատակագծերին վերաբերեալ յատակագիծերը և քարտէսները։ Աշխատութիւնները անկէց ետք պիտի սկսին անմիջապէս։ Ընկերութիւնը մտադիր է նաեւ ուրիշ գեղեցիկ շէնքեր շինել մասնաւորներու վարձու տալու համար։ Այժմ պիտի պարպուին մաքսատան մօտ գտնուած շէնքերը։ Գալով երկու քարափներուն միջեւ փոքր շոգենաւերու երթեւեկութեան, Շիրքէթը կ՚առաջարկէ համաձայնութիւն մը կնքել և ինք ստանձնել այդ գործը։

ԱԶԴԱՐԱՐԱԳԻՐ.— Ցուհարէն Brosou թերթը կանոնի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուելուն համար ազդարարուեցաւ նոյն թերթին արտօնատիրոջ որ կրկնութեան պարագային օրէնքին խստութիւնը ի գործ պիտի դրուի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.— Պարսկաստանի Մաքսային Նախարար Րէշիտ Նաուս խան ճամբայ ելաւ դէպի Պոլիս, Թուրքիոյ հետ մաքսային դաշնագիր մը ստորագրելու համար։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ մէջ շինուած $8^1/_2$ սանդիմէթրնոց տասը և $7^1/_2$նոց երկու թնդանօթներ Չաթալճա ղըրկուեցան փորձելու համար։

ՑՈՅՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Գանտիլլիի հրդեհէն այրած եկեղեցիին, դպրոցին և յունաց տուներուն վերաշինութեան համար Պատրիարքարանը բանակցութիւն կը կատարէ։ Որոշուեցաւ առժամաբար շէնք մը եկեղեցիի վերածել և ուրիշ մըն ալ վարժարանի։ Յոյն թերթերը այս առթիւ կը պնդեն եկեղեցիներու և այլ հանրային հաստատութեանց ապահովագրուելու պէտքին վրայ։

—Սինոդը աստիճանազուրկ ըրաւ Քալիմնոսի մէկ քահանան, Նոմիքոս անուն, իր գայթակղական ընթացքին համար։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ քննութիւնները և մրցանակաբաշխութիւնը առջի օր կատարուեցաւ։ Քննիչ մարմինը կը կազմէին Կայս. Թանգարանին և նոյն վարժարանին Տնօրէն Համտի պէյ, Կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, Թանգարանին Ներքին Տնօրէն Գատրի պէյ, Գեղարուեստից վարժարանին Ներքին Տնօրէն ու արձանագործութեան ուսուցիչ Օսկան էֆ., Թանգարանին պաշտօնեաները և վարժարանին ուսուցիչները։ Քննիչ մարմինը դասէ դաս աչքէ անցուց վարժարանին ուսանողներուն ձեռագործները և իւրաքանչիւրին աստիճանը գնահատելով, հարկ եղած թիւերը նշանակեց անոնց վրայ։ Աւասիկ մրցանակներուն աստիճանը.

Ճարտարապետութեան վերջին տարի.— Մէհմէտ Մուսադդէգ էֆ.՝ առաջին մրցանակ, Զիհա էֆ.՝ երկրորդ՝ Մէհմէտ Սէթթար, Իսմայիլ Հագգը ու Սայիտ էֆ.ները՝ պատուոյ յիշատակութիւն։

Ճարտարապետութեան երկրորդ տարի.— Սամի էֆ.՝ Ա., Քեազիմ էֆ.՝ Բ., Տիգրան ու Միսաք Նշանեան էֆ.ները՝ պատուոյ յիշատակութիւն։

Կապար գրիչի երրորդ տարի.— Միւրթէզա էֆ.՝ Ա. Սէյֆէտտին էֆ.՝ Բ., Սիւլէյման Նազմի ու Ալէքսան Պօյաճեան էֆ.ները՝ պատուոյ յիշատակութիւն։

Երկրորդ տարի.— Ալի Սամի էֆ.՝ Ա., Սաատէթտին էֆ.՝ Բ., Մէհմէտ Նէտիմ ու Սարէմ էֆ.ները պատուոյ յիշատակութիւն։

Առաջին տարի.— Րուհի էֆ.՝ Ա. Փափազեան էֆ.՝ Բ. Մէհմէտ, Ազիզ ու Գրիգոր Մխիթարեան էֆ.ները՝ պատուոյ յիշատակութիւն։

Ճարտարապետութեան վերջին տարի.—Մէհմէտ Ասըմ էֆ.՝ Ա., Պօղոսեան էֆ.՝ Ա., Կարապետ. էֆ. Կիւմիւշկէօզեան երկրորդ առաջին և Զաքրեհ էֆ. Տէր Ներսէսեան պատուոյ յիշատակութիւն։

Երրորդ տարի.—Վահրամ էֆ. Փափազեան՝ Ա., Երուանդ էֆ. Գալրաքճեան՝ Բ., Սերիօ էֆ. Խուրի՝ պատուոյ յիշատակութիւն։

Երկրորդ տարի.—Նիհատ էֆ. առաջին։

Առաջին տարի.—Տիգրան էֆ. Թէքիրեան՝ Ա., Միհրան Մեսրոպեան, Քեամիլմանեթէն ու Միխալ էֆ.ները՝ պատուոյ յիշատակութիւն։

Փորագրութիւն.— Ալեքսան էֆ. Պօյաճեան՝ պատուոյ յիշատակութիւն։

Արձանագրութեան վերջին տարի.— Պօղոսեան էֆ.՝ առաջին։

Արձանագործութեան դասարան.— Միւրթէզա էֆ.՝ Միսաք Նշաստաճեան ու Յովհաննէս Թաքաճեան էֆ.ները՝ պատուոյ յիշատակութիւն։

Նախնական դասարան.— Հիքմէթ էֆ.՝ Ա. Խարիթոս էֆ. Անտոնի՝ Բ. Քեազիմ, Հիւսէյին, Հասան Թահսին, Ալեքս Զէլըբուլօ, Ցակոբ Դաթըրճըօղլը, Համայեակ Նալպանտեան, Շէմսէտտին, Իզզէթ, Թահսին, Սաֆվէթ, Քիրեաքօ, Նիքօլի, Փափազեան Ցակոբ ու Սարգիս էֆ.ները՝ պատուոյ յիշատակութիւն։

ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ՄԸ.— Մանզումէի 1268 թիւին մէջ գրած էինք որ Սապանճէնհաս պաշտօնատան ուղղութիւնը հրաւիրած էր դեղարաններու մէջ ծախուած ձկան իւղերու վրայ որոնք թէ՛ սուղ և թէ երկրորդական տեսակէ են։ Ուրախ ենք յայտնելու որ ծանօթ դեղագործ Խաչիկ էֆ. Ֆէճճեան, ինչպէս միշտ, այս տարի ալ ուղղակի Նորվէկիայէն մեծ քանակութեամբ Բէթէր Մօլլէրի առաջնակարգ ձկան իւղ բերել տուած է, որուն անարատութիւնը գնահատուած է Մաքսային Վերատեսչութեան Բժշկական Քննիչ Ժողովին կողմէ։ Հետեւաբար չափաւոր գինով ընտիր ձկան իւղ գնել փափաքողներուն կը յանձնարարենք ուղղակի դիմել Մահմուտ Փաշայի դառիվայրին վրայ գտնուած Ֆէճճեան դեղարանը, որ կարճ միջոցի մէջ իր բոլոր յաճախորդներուն գնահատմանը արժանացած է իր ուղղամիտ գործունէութեամբ։ Կարդալ այս մասին Դ. երեսի ծանուցումը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԸ

ՈՐ ԿԱՐԳՈՒԻԼ Կ՚ՈՒԶԷ

(ԻՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿ)

Եւ Մանուկն Տիգրանիկ աճէր և զօրանայր, շնորհիւ Աստուծոյ ողորմածութեան և հօրը... տփոցներուն, որոնք ատեն ատեն կը յիշեցնէին Տիգրանիկի թէ՝ «որ ոչ լուիցէ ունկամբ, լուիցէ թիկամբ»։

Կ՚անցնին տասնեակ մը գարուններ, աշուններ, ամառներ, ձմեռներ, և օր մըն ալ Տիգրանիկ դպրոցէն տուն կուգայ և բացատրելով ծնողացը ամուսինի մը անհրաժեշտութիւնը, կնիկ մը կ՚ուզէ։

Կրօնագիտութիւնը ամէնէն սիրած դասն էր դպրոցին մէջ և տղեկը միտքը պահած էր Աւետարանին խօսքերը։

Ինք կին մը կը խնդրէր, ինչպէս ուրիշներ տուն մը, կով մը, ճամբուն վրայ քսակով ոսկի կը խնդրեն։ Վըստահ էր որ իր ուզածը շատ սուղ բան մը և հազուագիւտ ինչ մը չէր. տունը, կովը, ճամբուն վրայ քսակ մը ոսկին, Տէրը կրնար ականջի ետեւ նետել, բայց կին մը, ո՛հ, տունի, կովի, քսակի պէս չէր. պարզապէս Տիրոջը ձեռագործն էր և տունի մը պէս մէկ քանի հարիւր ոսկիով չէր շինուեր։ Եւ յետոյ ամէն բան ականջի ետեւ կրնայ ձգուիլ, բայց կնկան մը խնդրանքը, ո՛հ, ոչ։

Եւ այս համոզումը, Հիւանդանոցի Գ. Թեւին բաժնին հիմերուն պէս, խորապէս հաստատուած Տիգրանիկի մտքին մէջ, կին կ՚ուզէր։

Խեղճ ծնողքը, տղուն ամէն ուզածը տալու պատրաստ ըլլալով հանդերձ, վայրկեան մը իրարու երես նայեցան։ Սահմռկած էին Տիգրանիկի այս յայտարարութենէն, և չէին գիտեր թէ՝ ինչպէս պէտք էր գոհացնել իրենց զաւկին այս կնիկ ուզելու փափաքը։

Բայց տղան միշտ կնիկ կ՚ուզէր և պէտք էր վերջապէս բան մը ընել։

Ելքի ո՛չ դուռ կար ոչ ճամբայ և մէջէն չէին կրնար ելլել, ինչպէս Ուսումի. Խորհուրդը, որ շատ հեղ իրեն եկած խնդիրներուն մէջ կը մնայ, երբ մանաւանդ տեղեկագրուի իրեն թէ ***Թաղի ուսուցիչը տեղւոյն վարժարանին մանուկներուն զարգացման հոգ տանելէ աւելի վարժուհիին... զարգացման ջանադիր եղած է։

Եւ օր մը աղուոր աղջիկ մը, տէրտէրին պսակովը կապուեցաւ Տիգրանիկի հետ։

Մեղրալուսինը համով հոտով անցաւ և նոր հարս նոր փեսայ զիրար հոտուըտալ և իրարու համար խենդ ըլլալ սկսան։ Տիգրանիկ շատ հեշտ գտնել սկսած էր այս նոր կեանքը և կինը իր մօրմէն աւելի կը սիրէր, հակառակ երկուքին ալ միեւնոյն սեռին պատկանելուն։ Կը խորհէր թէ՝ իրա՛ւ մայրն ալ կին է, կինն ալ կին, և սակայն, հըմ, կնոջը եփած կերակուրները աւելի՛ համեղ, խօսակցութիւնը աւելի՛ գրաւիչ և յարդարած անկողինները աւելի՛ փափուկ բան մը ունէին իրենց մէջ։

Նորէն տարիները սկսան անցնիլ։ Տիգրանիկ, արհեստով բիւրճի չուլկայ կ՚երթար և մարդ եղած էր այլ եւս։ Իր կնոջը հետ շատ հեշտին կը գտնար վերելքը երջանկութիւն կոչուած լեռան։ Բայց ինչպէս գիտէք, բան մը որ չէր գիտեր ապահովաբար Տիգրանիկ սա էր թէ Ալպեաններուն գագաթը շատ քիչ ճամբորդներ միայն կը հասնին և մնացեալները հազիւ կէսերը ելած ուժասպառ կը մնան։

Եւ Տիգրանիկ ալ օր մը մինակ գըտաւ ինքզինքը... իր անկողնին մէջ, իր կնոջ մահովը։ Համով պտուղ մը բերանը տարած և դեռ հազիւ ճաշակել սկսած, ահա բարին Աստուած, առած էր զայն ձեռքէն։

Եւ կնակորոյս Տիգրան աղա օրերով լացաւ... պէպէքի մը պէս։

Անցան օրեր և Տիգրանիկ—Տիգրանիկ էր անունն ըսի՞ ալ զերծ վերքէ գտնուեցաւ, ամէն առտու կ՚երթար չուլկայ, և իր բիւրճերուն թէեւ խիստ ուշադիր, բայց աչքով ճախով դարձեալ փնտռէր կին, և այսպէսով չուլկային յարկին ներքեւ, ինքն առնելով նիշ ու պարզեւ, միւս կնամոլաց, առիթէր նախանձ, յանկարծ մի օր, սիրուն բարի կին մը...

Եւ Տիգրան աղա, դարձեալ սկսաւ փնտռել... կին մը։

Ցերեկները իր խանութին մենութեան մէջ, կ՚զգար թէ պանիր հացի չափ, անհրաժեշտ է իրեն ընկերուհի մը, որ պիտի լուսաւորէր իր տան մութ և սրտին պարապ անկիւնները։ Պիտի բանայ դուռները՝ ամուսնական աշխարհին, ուրկէ դուրս վտարուած էր հազիւ մտնելած, այդ աշխարհին պարտէզներուն։

Այնչափով գոհացուցած էր, բայց ան ալ չկար հիմայ։

Օր մը դարձեալ լսեցինք թէ՝ գտած էր կին մը՝ այրի կին մը, որ ապահովաբար չգտնուելիք բան մը չէ և արդէն կին մը փնտռողը շուտով կրնայ գտնել զայն։ Նոր կինը սակայն, օր մը, հաշտ աչքով չէր նայած Տիգրանիկ աղայի բերած աղուոր սպասուհիին, որուն իրենց հանգստութեան համար բերուիլը յայտարարած էր Տիգրանիկ։

Բայց կինը, աչքբաց կին, օր մը en flagrant delit բռնած էր ամուսինը սպասուհիին հետ և առած քշած էր տունէն, չուզելով կիսել իրեն բաժին ինկած անկողինը։

Եւ Տիգրան աղա, գայթակղութենէ վախնալով, սպասուհին ալ ճամբած էր օր մը գոհացուցիչ վարձատրութիւնով և յոյսը կտրած տունէն փախած կնիկէն ու սպասուհիէն, նոր մըխիթարութիւններ փնտռելու ետեւէ եղաւ։

Կուտ կը բռնէր, ինչպէս կ՚ըսեն, բան մը՝ որով դարձեալ հոմանի մը բռնեց։ Աս ալ այրի կնիկ մըն էր իր հասուկ աղջիկովը մէկտեղ։

Բերնին համը գիտէր Տիգրանիկ։

Այսպէս այս նոր ընկերուհին հետ սկսաւ իր պարտիզպանական մշակութիւններուն, երբ մը աչքին զարկաւ իր հոմանուհիին աղջիկը, որ ամուսնացած էր և քանի մը օր հիւր գացած էր մօրը տունը։

Եւ մարդուկը սկսաւ իր աշխատութիւններուն։ Ցերեկները ա՛լ գործի չէր երթար և Սարդանարազեան խնջոյքներ կը սարքէր ի պատիւ հիւր աղջկան։

Բայց, կ՚երեւի թէ Տիգրանիկ մոռցած էր իր կրօնագիտութեան դասերը և Աւետարանի այն պատուիրանը թէ՝ «չիք ինչ ծածուկ որ ոչ յայտնեսցի և գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի»։

Որովհետեւ օր մը աղջկան ամուսինը կասկածելով, Տիգրան աղայի իր մասին շռայլած գովեստներէն, և օրը ամբողջ տունը անցընելէն, կինը առնել և տուն վերադառնալ ուզած էր։ Սակայն հարսը, ո՛հ կնճռոտ հանգոյց, շատ հանգիստ գտած էր այս նոր բոյնը և մտադրած էր ա՛լ տուն չերթալ։

Ոսկիէ վանդակի մը մէջ էր և բնական էր որ նախընտրելի է միշտ ոսկին կապարէն։

Ամէն բան կար իրեն համար պատրաստ և բիւրճերուն ամէնէն արժէքաւորները իր տրամադրութեան տակ կը գտնուէին... մանաւանդ որ ձմեռն ալ վերահաս էր։

Կ՚ըսուի թէ կնակորոյս ամուսինը Պատրիարքարանէն ներս մտած է դուրս հանելու համար իր կէսը Տիգրան աղայի տունէն։

ՍՆԱՆԿ հռչակուեցաւ Պոլիս, Սուլթան Համամ, վաճառական Քիրիլլոս։ —Ռոտոսթոյի առեւտր. դատարանը սնանկ հռչակեց մնտաքսի առեւտուրով զբաղող Սալամոն Իպինզարը և Նաքօ օղլու Մորտախայը։

ՌԺԻՐ.— Բանկալթիցի կօշկակար Ստեփան և ընկերը Ցակոբ առջի գիշեր Պիւլպիւլ տէրէ, հանրատան վարիչ Սըաքա Աղաւնին վիրաւորեցին։

ՄԱՔՐԻՔԵՕՅԻ առջեւ խոյսած անգլիական շոգենաւը ազատուեցաւ։

ՑԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ.— Սկիւտար, Փաշա Լիմանի բնակող Սպարապետութեան քարտուղար Նէճէթ պէյի 7 տարու աղջիկը առջի օր յանկարծ անյայտ եղած էր։ Տանը մէջ փնտռուեցաւ ու չգտնուեցաւ։ Քիչ ետք ձկնորս մը աղջկան դիակը հանեց ծովէն, որով հասկցուեցաւ թէ, աղջիկը ծովին վրայ նայող պատուհանէն վար ինկած էր դիպուածով, և խեղդուած։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՒՔԸ
(CIRQUE DE PÉRA)

Երէկ գիշեր դիւանագիտական առաջին ներկայացումը տուաւ Բերայի Սիրքին «Տել Մէլի» խումբը որ օժտուած է կարող արուեստագէտներով։ Բուռն ծափահարութիւններ խլեցին երգիչները, լարախաղացները, պարողները, որոնք ամէն ճաշակի համար սահմանուած են կարծես։ Հիանալի էր Օր. Տիւմօնթէյլը, իր թրթռուն ձայնով, Բանտօլիները որոնք գերազանցապէս ճարտար լարախաղացներ են, եւն. եւն.

Ամէն գիշեր ներկայացում, և կիրակի օրերն ալ ցերեկոյթ։

ԼԱ ՈՒՆԻՈՆ ԷԼԸ ՖԷՆԻՔՍ ԷՍՓԱՆԵՕԼ
ՊԱՐՏԵՆԻՈՒՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ՏԸ ՖՐԱՆՍ
ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹ 1879 ՏԱՐՒՈՅ

1905 Հոկտեմբեր 5ի վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.—

618,473 թիւը շահած է 100,000 ֆր.
44,837 » » 25,000 »

Հետեւեալ 6 թիւերը շահած են 5000 ֆրանք.—

43293 175328 409591 410373
423179 706183

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹ 1880 ՏԱՐՒՈՅ

574,637 թիւը շահած է 100,000 ֆր.
783,372 » » » 25,000 »

Հետեւեալ 6 թիւերը շահած են 5000 ֆրանք.—

44541 151645 545390 826860
905395 957988

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ

957,540 թիւը շահած է 100,000 ֆր.
426,960 » » » 10,000 »
778,587 » » » 5,000 »

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹ 1899 ՏԱՐՒՈՅ

201323 թիւը շահած է 150,000 ֆր.
452026 » » 5,000 »

Տեսնել սոյն ընկերութեան ազդը 4րդ երես

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 23 Սեպտ. Չորեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ռէնտոսթոյի առաջին օխան	$38^1/_2$-38	փարա
» երկրորդ »	37-$37^1/_2$	»
Մոխլիճէ »	33-34	»
Զավտարլը »	32	»
Պէրթ առաջին, օխան	38-$38^1/_2$	փր.
» միջին տեսակ	37-$37^1/_2$	»

Այսօր ժամանեց 9 վակոն ցորեն Անատոլ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը	74	ղ.
» » Բ. »	71	»

ԹԵՖ

Օխան $18^1/_2$—19 փարա։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 11 հոկտ.— Բեթերսպուրկի մէջ զրոյց կը շրջի թէ Արտաքին գործոց Նախորդ Նախարար Մ. Համօթօ Ռուսիոյ Ֆրանսական դեսպան պիտի ընտրուի Մ. Պոմբարի տեղ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ վարչապետ Մ. Մօնթէրօ Ռիօ տեսակցութեան մը պահուն յայտարարած է թէ, Մարոքի խնդիրը շուտով պիտի լուծուի ֆրանքօսպանական համաձայնութեան շնորհիւ։

ՀՌՈՄ.— Գերմանական ժամուլին հերքումներուն հակառակ, հոս տեղի քաղաքական շրջանակներուն մէջ ստոյգ կը նկատուի մօտակայ տեսակցութիւն մը Մ. Րուվիէի և Մ. Թիթօնիի միջեւ։

ՍԱԿԱՐԱՆ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

28/11 Հոկտեմբեր 1095

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ.Ռ.		97.38
Երէկուան էն բարձր գինը	»	97.39
» էն վար գինը	»	97.36

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.		$132.37^1/_2$
Երէկուան էն բարձր գինը	»	$132.37^1/_2$
» էն վար գինը	»	132.25
Շիրքէթը Խայրիէ		35.—
Օսմանեան Պանքա		614.—
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.		245.—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		505.—
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն Ա.		313.50
» « » Բ.		269.75
Պանք Նաս. Կրէտ.		429.—
Թրամվայի բաժնեթուղթ		7.50
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ռ		16.10
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.		3.90
Լաւրիոմ ֆր.		53.—
Թրանսվալ »		76.—
Րէժիի պարտաթուղթ ֆրանք		407.—
Ռուսական 4% 1901		92.75
Ճարոնական 4 %		91.25
Սպանիական արտաքին		92.97
Անգլիական Քոնսոլիտէ Ա.Ռ.		89.50
Ֆրանսական Ռանթ ֆր.		99.60
Լոնտոն 3 ամիս		110.30
Բարիզ »		$22.78^1/_2$
Վիէննա չէք ֆիօր.		21.95
Պէրլին անտոկոս չէք մարք		18.68

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.01
Անգլիական ոսկի	109.33
Ֆրանսական ոսկի	87.11
Քրիմից	51.—
Մէթալիք	103.30
Բօլ	91.—
Րուսալ Թղթադրամ	8.66

«ՄԱՆՁՈՒՄԷ»Ի ՕՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ — 11 —

ԳՐԵՑ ՕԹԹՕԼԷՆԿՈՒԻ · ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՍԻՄՕՆ ՉԼՕՄԼԷՔԵԱՆ

Ձնաշխարհիկ Ադամանդներու Խորհրդաւոր Գողութիւնը

Դ.

ՄԷԿԻ ԴԷՄ ՄԷԿՈՒԿԷՍ

—Ատա՞նկ հասկցաք, հարցուց Մր. Միչըլ իր այցելուին: Կը ցաւիմ: Բայց լրջօրէն ըսելով, եթէ այդքան հպարտ էք, պէտք չէ որ գողերու յատուկ ձեւեր բանեցնէք: Երբ բարեկիրթ մարդ մը ննջասենեակս կ'ընդունիմ, չեմ սպասեր որ հագուստներս չօշափէ, մինչ ես կռնակս դարձուցած եմ անոր:

—Զգուշացէք, Մր. Միչըլ: Գործակալի հետ կը խօսիք: Եթէ ձեռքս երկնցուցի ձեր հագուստը չօշափելու համար, գէշ դիտաւորութեամբ չէր: Գիտէք արդէն:

—Անշուշտ: Գիտեմ նաեւ թէ ի՛նչ ընել կ'ուզէիք: Այդքան դիւրաւ մի՛ բարկանաք: Պէտք չէր որ այդ կերպով խօսէի ձեզ հետ, բայց վիրաւորուած էի:

—Ձեմ հասկնար:

—Ցաւեցայ որ հասարակ ոճրագործի մը տեղ դրիք զիս: Հպարտութիւնս կը վիրաւորէ սա մտածումը միայն թէ ես ձեզի պիտի թողէի որ հոս գալով ձեր ուզած խուզարկութիւնները կատարէիք: Կարելի՞ բան էր որ կռնակս ձեզի դարձնէի, եթէ միւսքս հայելիին մէջէն ձեզ դիտել չըլլար: Ըսի ձեզ ինչ որ կ'ուզէիք գիտնալ: Բաճկոնակիս կոճակները քննել կ'ուզէիք, այնպէս չէ՞:

Մր. Պէրնս զարմանքէն չուարեցաւ մնաց, բայց յայտնի չըրաւ և հանդարտութեամբ պատասխանեց,

—Ինչպէս որ գիտէք, կառախումբին մէջ ձեր խօսակցութիւնը լսեցի: Ըսիք որ հինգ հատ հնաքրքրական կոճակներու հաւաքածոյ մը ունիք և...

— Ներեցէք, վեց ըսի, ո՛չ թէ հինգ:

Մր. Պէրնս անգամ մըն ալ չէր յաջողած թղթարդի մէջ ձգել Մր. Միչըլը: Հինգ ըսած էր յուսալով որ Մր. Միչըլ առիթէն պիտի օգտուէր վերջին կոճակին խնդրէն ազատելու համար:

—Օ՛հ, այո՛, ճիշդ է, վեց ըսիք, հիմա կը յիշեմ, շարունակեց Մր. Պէրնս: Բայց կ'ընդունիք որ շատ բնական հետաքրքրութիւն մըն է որ փափաք ներշնչեց ինծի գալ տեսնել ձեզ որպէսզի..., որպէս զի կարենամ տեսնել այդ կոճակները:

—Շատ գովելի դիտաւորութիւն մըն է աղ: Բայց, սիրելի Պէրնս, արդէն ըսած էի ձեզի որ օրուան ո՛ր ժամուն որ ուզէք, կրնաք այցելութիւն տալ ինծի և ձեր ուզած հարցումներն ընել: Ինչո՞ւ անկեղծօրէն չխնդրեցիք ինձմէ որ կոճակները ցոյց տամ ձեզի:

—Իրաւունք ունիք, այնպէս ընելու էի: Շատ լաւ, կը խնդրեմ որ ցոյց տաք:

—Բաճկոնակիս վրայ են, կրնաք քննել եթէ ուզէք:

Մր. Պէրնս բաճկոնակը առաւ և վեց կոճակ գտաւ, երեքը Ժիւլիէթի, երեքը Ռոմէոյի պատկերով: Սակայն դժբաղդաբար չեղաւ, վասն զի այս կոճակները իր գրպանը գտնուածին յարևնմանն էին: Այն ատեն խորհեցաւ որ իր նախազգուշութիւնները այնքան ճարտարութեամբ կատարող այս մարդը թերևս կոճակներուն թիւը սխալ ըսած էր եւ ստուգիւ եօթն հատ էր և ոչ թէ վեց: Ուստի անհրաժեշտ սեպեց քանի մը հարցումներ ընել կոճակներուն մասին:

—Այս զարդեղէնը շատ գեղեցիկ է, Մր. Միչըլ և իր տեսակին մէջ միակ: Անկէց առաջ երբեք լսած չէի որ այս տեսակ չքնաղ կոճակներ գոյութիւն ունին: Կարծեմ ըսիք թէ յատկապէս ձեզի համար շինուած են:

Մր. Միչըլ, պատասխանելէ առաջ, հանգստաւէտ թիկնաթոռի մը վրայ նստաւ և պատասխանեց,

—Այս կոճակները ինծի համար շինուած են և ակնագործութեան արհեստին ընտիր նմոյշներն են, բայց ձեր կարծածին չափ հազուագիւտ չեն, թէև ընդհանրապէս կիներն են որ կրած են այս զարդեղէնը, և ստուգիւ կնոջական քմահաճոյքի մը շնորհիւ է որ շինուած են այսպէս:

—Հարկաւ, պոռաց Մր. Պէրնս, սա Ռոմէոյի պատկերը ձեր նկարն է, նոյն իսկ շատ կը նմանի:

—Ա՛հ, դիտեցի՞ք ասիկա:

—Այո՛, և Ժիւլիէթի պատկերը սա նկարին համաձայն շինուած է:

Մ. Պէրնս կը սկսէր յուզուիլ: Եթէ այս կոճակները նկարներ էին և եթէ իր գրպանը գտնուած կոճակը պատկերակալին վրայ դրուած նկարին ընդօրինակութիւնն էր, յայտնի էր որ այս անձերը իրարու հետ յարաբերութիւն ունէին:

Մր. Միչըլ հետաքննին աչքով մը դիտեց իր հիւրը:

—Մր. Պէրնս, յուզուած էք, ի՛նչ կայ, ըսաւ:

—Ցուզուած չեմ:

—Ցուզուած էք, և պատճառն ալ այս կոճակներն են: Ըսէք հիմա թէ ի՛նչ պատճառով հոս եկաք այս առտու:

Մ. Պէրնս խորհեցաւ որ վճռական հարուած մը տալու էր:

—Մր. Միչըլ, ըսաւ, նախ հարցումիս պատասխանեցէք և պատասխանելէ առաջ աղէ՛կ խորհեցէք: Քանի՞ կոճակ շինել տուած էք այս հաւաքածոյին համար:

—Եօթը, պատասխանեց Մր. Միչըլ ա՛յնքան արագ որ Մր. Պէրնս ուրիշ բան չկրցաւ ընել եթէ ոչ ապշահար դէմքով մը կրկնել,

—Եօ՛թը: Վայրկեան մը առաջ կ'ըսէիք որ վեց հատ էր.

—Ես ըսած զիտեմ, երբեք չեմ մոռնար, և ի՛նչ որ կ'ըսեմ ճիշդ է: Ըսի որ վեց կոճակներ կը կազմէին հաւաքածոս: Հիմա կը հարցնէք թէ այս կոճակներուն նախնական թիւը ի՛նչ էր, և ես ալ կը պատասխանեմ որ եօթն է: Հասկցա՞ք:

—Ուրեմն եօթներորդ կոճակը կորսուած է:

—Ամենեւին, ո՛չ ըլլալը գիտեմ:

—Ի՞նչ էր ձեր դիտաւորութիւնը երբ ըսիք որ վեց հատ միայն կար:

—Ներեցէք, Մր. Պէրնս, որ չպատասխանեմ այդ հարցումին: Արդէն այս առտու ձեր հոս գալէն ի վեր շատ հարցումներու պատասխանեցի:

—Բան մը պիտի ըսեմ ձեզի, աւելցուց Մր. Պէրնս որ կը կարծէր թէ վճռական հարուածը պիտի տար: Քննեցի այն տեղը ուր ձեր ոճիրը գործեցիք եւ եօթներորդ կոճակը գտայ:

(Շարունակելի)

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԼԸՃԵԱՆ
ԶԱԳՄԱԳՃԸԼԱՐ, ՄԻՆ ՆՈՐ ԽԱՆ

Գլըճեան գրատունը պատիւ ունի ծանուցանել դպրոցական մարմիններու — հոգաբարձու, տնօրէն, ուսուցիչ — թէ ի վիճակի է յառաջիկայ ուսումնական տարեշրջանին խնամով, ու փութով հայթայթել Մէարիֆէն արտօնուած Օսմ. եւ Հայերէն ամէն տեսակ գիրքեր: Գրատանս նպատակն եղած է յաճախորդին շահուն մէջ փնտռել իր շահը: Իր գոհացուցած համակրութեան ապացոյցն է յաճախորդներուն մեծ թիւը որ կը ստուարանայ հետզհետէ: Փորձ մը միայն կը բաւէ հասկնալու գրատանս գործառնութեան եղանակը: Փափաքողներուն ձրի կը ղրկենք յառաջիկայ 1905-906 տարեշրջանի համար խիստ քննչիր գինով...
30—21

HUILE de HOGG
ՀՕԿԻ ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂ

Հանրածանօթ են այն առողջարարիկ արդիւնքները զոր վատառողջ, անօրէն կամ կուրծքի հիւանդութիւն ունեցող անձերը կ'առնեն թարմ մորիւ ձուկերէն հանուած իւղը գործածելով: Այսու հանդերձ, կարեւոր արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար, անհրաժեշտ է որ այս իւղն ըլլայ անարատ և ընտիր: Աւելորդ է ըսել որ պէտք է զգուշանալ կեղծ կամ տարբեր իւղերէ, որոնք փոխանակ գոհացուցիչ արդիւնքներ տալու, առողջութիւնը խանգարելու միայն կը ծառայեն: Հօկի իւղը ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ անարատութեան և ազդուութեան, որոնք անհրաժեշտ են հիւանդներուն: Իր անժխտելի գերազանցութիւնը աւելի քան 50 տարիէ ի վեր ճանչցուած է ամբողջ աշխարհի բժիշկներուն կողմէ և վարձատրուած է բոլոր արուեստահանդէսներէն: Հօկի իւղը եռանկիւնաձեւ շիշերով միայն կը ծախուի: Արտաքին պահարանին վրայ պահանջեցէք գործարանատիրոջ ստորագրութեան դրոշմը:

Ձկան իւղ չկրցող խմողներուն կը յանձնարարուի ՀՕԿԻ ԷՄԻՒԼՃԻՕՆը որ ձկան իւղին ազդեցութիւնը ունի կատարելապէս: Կեդրոնատեղի Կ. Պոլիս Եուսուֆեան խան 23—25 Պ. Է. Մաննի վաճառատունը:
50—3

ՊԷԼ ՍԱՂԼՈՒՔԼԸՂԸՆԸՆ
ԹԷՏԱՎԻԻ ԳԱՅԻՍԻ

Տօգթօր ԷՎԼԱՆԳԻՐՈՒ Էվրօբաստրներ իթարիկը սօն սէյյահաթընտա... դէդիքլէրի վէ ...
40—31

ԼԻՍԷ ՖՐԱՆՍԷ
Վարչութեամբ՝ Մ. Ժ. ՖՕՐԻ
Բէրա, Տոմթանա փողոց թիւ 2
Մասնաճիւղ, Գատըգիւղ Մօտա

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Մօտայի վարժարանը կը վերաբացուի օգոստ. 5/18ին, իսկ Բերայինը 7/20ին:
20—19

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻՍԱՐԻՄ
ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Բէրա, Բանքալթի, Պէօյիւքտէրէ Ճատտէսի
Թիւ 38 եւ Աղաճամի, թիւ 124

Այս վաճառատանս մէջ կը ծախուին Եւրոպական և Օսմանեան ամէն տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, պաստաներ, լօքումներ, լիքէօրներ, իքսիրներ, հարսնիքի, նշանտուքի և կնունքի յատուկ զարդարուն շաքարեղէններ, ամէն տեսակ անուշեղէններ, եւն. եւն.:

Կ'ատանձնէ հարսնիքներու սպասարկութիւնը, գոհացուցիչ և դիւրամատչելի պայմաններով: Կը գտնուի նաեւ ԸՆՏԻՐ ՊԱՂՊԱՂԱԿ, մանաւանդ Բանկալթիի խանութին մէջ, ուր կրնան յաճախել Բանկալթիի ընտանիքները և խիստ գոհ պիտի մնան:

Այս վաճառատունը բնաւ առնչութիւն չունի ուրիշ ո՛և է նմանօրինակ հաստատութեան հետ:
50—33

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Անգլիքն

Դրամագլ. աւելի քան 13,000,000
Տարեկան գանձում տոկոսէ և ապահովագինէ 4,162,578
Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ
Որ այժմ ձուլուած է ՌՕՅԸԼ ապահովագրական Ընկերութեան հետ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ ստացուածներու վրայ, — քարաշէն և փայտաշէն կալուածներ, ուսումնական ...ներ, ապրանքներ, եւն. եւն.:

Լանքաշիր միշտ նշանաւոր եղած է ամէն կորուստ արագ և արդար կերպով կարգադրելուն համար:

Իր դրամագլխին՝ 13,062,125 անգլ. ոսկիի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'երաշխաւորէ ապահովագրեալներուն:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ
ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ, թիւ 1՝ ՆՕՐԹ ՃՕՆ ՍԹՐԻԴ
ԼՈՆՏՈՆ, 28՝ ԼՕՄՊԱՐՏ ՍԹՐԻԴ
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊԵՏՐՕ ԾԻՆԱԼՏՐ ԵՒ ԸՆԿ.
Նօ. 4 և 5 Պիւյիւք Թիւնէլ խան
Ենթ-Գործակալ Լէթրճեի
ՄԱԳՍՈՒԴ Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Ուրիշ գեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ:
50—29

ԷԳՕՆՕՄԻԱ ՊԱԽԹ
(EPARGNE-CHANCE)
Ն. ԲԱՊԱՋՕՂԼՈՒ ՎԷ ՇԻՒՐԷՔԵԱՍԸ
ՊԱՆԳԱՍԸ

ՍԹԱՆՊՕԼՏԱ ՍԻՐՔԷՃԻՏԷ ՔԷՕՓՐԻՒԼԻ ԽԱՆԸՆՏԱ

ՆՈՒՄԷՐՕ 26

ՍԱԹԸԼԸՐ ...
ՍԳՕՆԹՕ ԻՏԻԼԻՐ, ...
ՍՎԱՆՍ ՎԷՐԻԼԻՐ ...
ԹԱՀՎԻԼ ԻՏԻԼԻՐ ...
ՍԱԹԸԼԸՐ ...
ԻԿՈՒՐԹԱ ՕԼՈՒՆԸՐ ...

ԻԽԹԱՐ. — ...
26—50

ՁԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

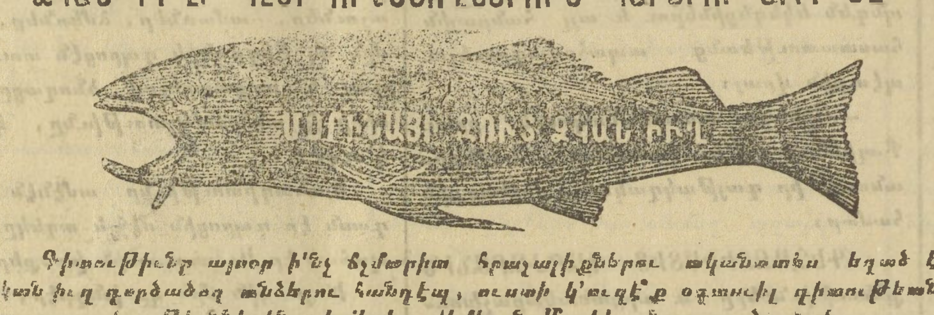

Գիտութիւնը այսօր ի՛նչ ճշմարիտ հրաշալիքներու սկզբնատեղ եղած է ձկան իւղ գործածող անձերու համեմատ, ուստի կ'ուզէ՞ք օգտուիլ գիտութեան այս առաւելութիւններէն, խմեցէք միմիայն Մօրիւ անարատ ձկան իւղ. սակայն ցաւալի է որ այս հրաշալի իւղը հրապարակիս վրայ մեծ մասամբ երկրորդ տեսակէն գտնուելով, զրկուած է իր մէջ պարունակած ազդեցիկ յատկութիւններէն, և անոնք փոխանակ գոհացուցիչ արդիւնքներ տալու ձեզ, ընդհակառակը առողջութիւնը խանգարելու միայն կը ծառայեն:

Ուստի եթէ կ'ուզէք խմել զուտ և անխարդախ ձկան իւղ, հաճեցէք

ԴՈՒՔԼ ԽԱՉԻԿ ՑԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ
Մահմուտ Փաշա Պաշի, «պօղաչաճի»ին դէմ, թիւ 261

ուր պիտի գտնէք հին ձեր ճաշակին և ձեր ստամոքսին խիստ պիտանի և դիւրամարս առանց հոտի Նորվէկիոյ հանրածանօթ ամէն (Բէրէր-Մօլլէր) Ֆապրիքայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, որ այս տարի ևս մասնաւոր յանձնարարութեան մը համաձայն բերել տրուած ըլլալով կը ծախուի թէ՛ մանրավաճառ շիշերու մէջ և թէ քաշով:

Սոյն ձկան իւղը ամէնէն դժուարամարս և ամէնէն փափկակազմ ստամոքսի համար իսկ խիստ պիտանի ըլլալով թէ՛ մեծերու և թէ՛ տղաքներուն պզտիկ աղայոց միակ դեղն է, որ կրնայ խիստ դիւրութեամբ խմուիլ և կը բուժէ կուրծքի, մորթի, քսռօֆիւլ, սըրաճայի, քիւչաքին, նուազութիւն, ոսկրացաւութիւն, նիհարութիւն և ասոնց նման խել մը հիւանդութիւններ: Ուստի ամէն անոնք, որոնք կը փափաքին խմել թէ՛ աժան և թէ՛ անարատ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, գնելով պզտիկ քանակութիւն մը որով կրնան ստուգել հրատարակութեանս ճշգութիւնը:

Հաս անգամ մը ևս կը կրկնենք թէ՝ Դեղարանս որ Պատ. Հասարակութեան շնորհիւ ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ իր աղդամիտ գործունէութեամբը, դեղերուն թարմութեամբը, դեղագրերու ճշգապահ պատրաստութեամբը, գիներու չափաւորութեամբը և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբը միշտ գոհ ձգելով իր ազնիւ յաճախորդները եւ ասոնց ամէնուն կը միանայ դեղարանիս գլխաւոր սկզբունքն ալ որ է ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ: Կը յուսանք որ Արգոյ յաճախորդները ինչպէս ցարդ, յետ այսու ևս միշտ պիտի շարունակեն իրենց վստահութիւնը Դեղարանիս նկատմամբ, և փոխանակ հեռաւոր տեղեր դիմելու՝ պիտի այցելեն ուղղակի Դեղարանս, ուր ամէն տեսակ դիւրութիւններ պիտի ընծայուին իրենց կատարելապէս գոհ թողելու համար:

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՍՊԱՍ
50—1

ԼԱ ՈՒՆԻՕՆ Է ԼԸ ՖԷՆԻՔՍ ԷՍՊԱՆԵՕԼ
La Union et le Phénix Espagnol
ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ	Բարիզի իր կալուածները	Պահեստի գումար
12,000,000 ՖՐ.	7,000,000 ՖՐ.	59,000,000 ՖՐ.

Ամսական 2 ֆր.ի վճարման փոխարէն, 20 տարի վերջը «ԼԱ ՈՒՆԻՕՆ Է ԼԸ ՖԷՆԻՔՍ ԷՍՊԱՆԵՕԼ» ապահովագրական ընկերութիւնը կը խոստանայ 600 ֆր. վճարել ապահովագրեալին:

Եթէ պայմանագրին լրանալէն առաջ, ապահովագրեալը մեռնի, ընկերութիւնը մինչեւ մահուան օրը վճարուած ապահովագինները (բաժ) ամբողջովին կը հատուցանէ առանց տոկոսի:

Եթէ ապահովագրեալը 3 տարի վճարելէ վերջ, ապահովագրութիւնը ուզէ դադրեցնել ընկերութիւնը մէն մի 24 ֆր.ի փոխարէն 30 ֆրանք կը հատուցանէ տոկոսով՝ պայմանագրին լրանալէն եաքը, սակայն եթէ ուզէ անմիջապէս ետ առնել իր դրամը, այն ատեն փոքր զեղչ մը կ'ըլլայ:

Ապահովագրեալ մը, 3 տարի վերջը, իր պայմանագիրը ընկերութեան գրաւ տալով՝ կրնայ փոխառութիւն ընել չնչին տոկոսով:

600 ֆր.նոց մէն մի պայմանագիր գաղղիական «Քրէտի Ֆօնսիէ» կամ «Վիլ տը Բարի» պարգեւաւոր պարտաթուղթերուն մէկ թիւը կը կրէ, որուն վիճակելիք պարգեւին քառորդ մասը ապահովագրեալին իրաւունքն է:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Ապահովագրեալ մը ամսական 2 ֆր. ($9^1/_2$ ղշ.) վճարելով, 20 տարի վերջը (480 ֆր.ի տեղ) 600) ֆր. կ'առնէ եթէ ողջ մնայ: Ի դէպ մահուան, իր տուած դրամները իր ժառանգորդը կ'առնէ առանց տոկոսի, ժեծամեծ պարգեւներ շահելու բաղդն ալ վայելելով: — Հայր մը իր նորածին զաւկին համար ամսական 2 ֆր. վճարելով, 20 տարի վերջը 600 ֆրանքով կ'օժտէ զայն, իսկ եթէ բաղդն ալ ժպտի, իր թիւին վիճակելիք մեծ պարգեւն ալ կ'առնէ:

Ծանօթ. — Գաղղիական «Քրէտի Ֆօնսիէ» և «Վիլ տը Բարի» պարտաթուղթերը, Քրէտի Լիօնէ Պանքային (Ղալաթիա) քով պահ դրուած են:

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է
Բարիզ, Շօսէ Տանթէն, թիւ 66 իր սեփական շէնքին մէջ
Թուրքիոյ համար ընդհ. գործակալութիւն
Կալաթա Գավաֆեան խան
Նօ 6, 7, 8, 9

Ընդհ. քննիչ Թուրքիոյ
Մ. ՍԻՆԱՆԵԱՆ
50—17

ՏՕՔԹ. ՔՈՒՋՈՒՐԻ
Մասնագէտ ծննդական գործարաններու, մորթային, վեներական, միզանցքային և կնոջական հիւանդութիւններու: Երկար ատեն պաշտօնավարած է Բարիզի հիւանդանոցներուն մէջ անուանի բժիշկներու քով: Իր դարմանատունը կը գտնուի Ղալաթիա, Նիւքաէք Բալըքբազար անկիւնը, Վոյվոտա ճամբաէսի թիւ 2, որ ամէն օր ժամը 2էն 10 բաց է:
17—25

ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ
Պահճէ Գաբու, Իզմիր Փողոց, հանդերձավաճառ Մ. Բիւթերի դերձակատան կից բացած եմ թիւ 4 ճաշարան մը որ երկար տարիներէ ի վեր նոյն կողմերը ճաշարանապետութիւն ընող Կափրիէլ Անաստասիատիին վարչութեան տակ կը գտնուի: Յաճախորդները շատ գոհ պիտի մնան սպասներէն, կերակուրներէն և պաշտօնէից կենցաղագիտութենէն:
6—13 ԱՔՈՍՏՕԼԱՔԻ ՔԱՑԱ ՕՂԼՈՒ

ՑԱՑԱՆՆԵՐ
ունի՞ք փտած, կոտրած, ցաւող և լինելու հիւանդութիւն: Կատարեալ դարմանում, և բնականին անթերի գոհացուցութեամբ արհեստական ակռաներու զետեղման, և լաւագին գոհ մնալու համար, դիմել ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԻ
Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Պիւ-Պիր-Զէյթինի դիմաց, ժամը 5էն $11^1/_2$, և ամէն առտու կիրակի, Նիգոսար Բէշապիյէ, իր բնակարանը:
Կիրակի օրեր ժամադրութեամբ
ց 50

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
1906 ՏԱՐԻՈՅ

352 էջ, 10 պատկեր Որբանցի. մաքուր տպագրութիւն, ամբողջ կազմ: Համառօտ 128 էջ և 37 էջ յաւելուածով 1 ղրշ. ընդարձակը 352 էջ և 261 էջ յաւելուածով 3 ղրշ. ոսկեզօծ լաթակազմը $7^1/_2$ ղշ. կը ծախուի ամէն գրատան մէջ ի Պոլիս և ի գաւառս: Կեդրոն Մասթիճեան Տպարան:

Պարունակութիւն

Տօմարական գիտելիք և օրացոյց. Օսմ. Կայսրութիւն, պաշտօնատարք Հոգեւոր Պետեր, երկիրներ, գաւառներ, երկաթուղիներ, թղթատարութիւն և հեռագրութիւն:

Կրօնական. Եղիշէ եպս. Դուրեանէ 3 հոգեւոր երգ. Մելքիսեդեկ եպս. Մուրատեանէ մէկ հոգեւոր երգ:

Բարոյական 20 կտոր, ընտանեկան 30, բժշկական. տնական դեղարան 25, տնական հիւանդապահութիւն, առողջապահական քերական, ուսուցչական, հարցարան 45 հարցերու պատասխան, գիտական 20 կտոր, երկրագործական 16, կենսագրական 1, վիճակագրական ճոխ բաժին, զուարճալիք, մրցանակաւոր 15 թուաբանական խնդիրներ, ծանուցումներ:

Փութալ, գնել և օգտուիլ:
10—10

PHOENIX ASSURANCE L. Co.
„ՖԻՆԻՔՍ"

ՀԻՄՆԱՄԵԱՅ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ առաջ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և փութաջան մէջ իր անմիջական վճարումներով:

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով:

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ և ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ: Ցա՛րդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի:

Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց: Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիքալէթ խան. Պահճէ Օրօմանի քով Ղալաթիա

Փոխ Գործակալք ի Պոլիս
ՌՈՒՔ. ԱՔԻԿԵԱՆ — ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
Էմին պէյ խան — Ֆընտըգլեան խան

Քննիչ բժշկերու
Ա. ԷՆՖԻՃԵԱՆ
15—50

ՏՕՔԹՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ
Հանրածանօթ մասնագէտ
Վեներական ու ծննդամիզային ախտերու

Վերադարձած եւրոպական ճամբորդութենէն կը շարունակէ յաճախորդները ընդունիլ Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոցի անկիւնը, թիւ 4:

ՆՈՒԱԳ
Առաջիկայ կիրակի Ձ հոկտ. Թագսիմ Էքթիլօֆօսի արճարանը Պոլսոյ էն նշանաւոր նուագածուներէ բաղկացեալ խումբ մը պիտի նուագէ: Կարժէ որ հասարակութիւնը իր ժամանցը հոն ընէ: Ըմպելիք խիստ ընտիր, գիներ չափաւոր, նուագ կատարեալ: Եկէք և տեսէք:

ՄԱՆՈՒՇԱԿԱՑ
Մանօթ կահագործ և տապանագործ, մասնիկով Միհրան էֆ. Մելքոնեան, որ արհեստին մէջ ունեցած անվիճելի ձեռնհասութեան ու պատուաւորութեանը համար, համբաւ հանած է, այս անգամ ա՛լ աւելի ընդարձակելով գործառնութիւնները հաստատուած է Վէզիր խանի մէջ, ուր կ'ընդունի ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ, շինութեանց յատուկ աշտաղեղէններու, տան և գրասենեակի կահերու, խանութներու և վաճառատուններու ապակեփեղկերու, դարակներու, հարսանեկան հանդերձադարաններու պատրաստութեան համար:

Մասնաւորապէս կը պատրաստէ նաև, ամեան ն. գիմացկուն ապարաններու յատուկ գրասնտուկներ:
3—10

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԿԱԹԸ
Մայրական կաթն ալ գտնուեցաւ վերջապէս: Ցայտնի է որ Նորմանտական կաթը ցուիցերիականէն խիստ ընտիր և անմրցաւոր է: Ֆրանսական

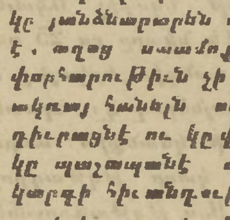

Լաուսօ տ'էյմօն (Ա. և Օ) Ընկերութիւնը Ֆօսֆաթէն և Նորմանտիոյ ամենապատուական կաթէն աղոց համար ընտիր անուանդ մը պատրաստած է ՖԱՐԷՆ ԼԱՔԹԷ ՖՐԱՆՍԷ անունով, որ մօր կաթին տեղը կը բռնէ բացարձակապէս: ՖԱՐԷՆ ԼԱՔԹԷ ՖՐԱՆՍԷՆ խիստ անուշահամ է, մեծ ախորժով կ'ուտեն պզտիկները և քանի՛ ուտեն՝ ա՛յնչափ կ'զիրնան ու կ'ուժովնան: Տղոց ու կիներու հիւանդութեան մասնագէտ բժիշկներ պզտիկներուն իբր սնունդ միակ Ֆարէն Լաքթէ Ֆրանսէն կը յանձնարարեն որ նիւթը դիւրամարս է, տղոց ստամոքսը չի խանգարեր, փորհարութիւն չի պատճառեր, անոր ակռայ հանելն ու ոտքի ելլելը կը դիւրացնէ ու կը փութացնէ և զանոնք կը պաշտպանէ տղոց յատուկ ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ: Անոնք որ իրենց օրօր հասորներուն առողջութեանը կը ցանկան և կը փափաքին ապագային հաւժկու, առողջ և կորովի տեսնել իրենց զաւակները, անհրաժեշտ է որ անունի նմանութիւն չխաբուին ու իրենց զաւակներուն իբր սնունդ փնտռեն միայն և միայն ՖԱՐԷՆ ԼԱՔԹԷ ՖՐԱՆՍԷՆ և տուփերուն վրայ ալ այս մարքան: Կը ծախուի ամէն մեծ նպարավաճառներու, դեղագործներու և դեղավաճառներու քով:

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել Պէ. Է. ՄԱՆՆԻԻ վաճառատունը, Կ. Պոլիս Եուսուֆեան խան թիւ 23, 25:
17—50

ԱԶԴ
Մաս առ մաս պիտի ծախուի 22000 արշընոց օդասուն գետին մը, որ կը գտնուի Մագրգիւղի կեդրոնը, ծովեզերքին մօտ: Գնել փափաքողները կրնան դիմել Մ. Ալէքսանդր Միլօնատիսի գրասենեակը, Շարք Զարըրըը, Թիւ 18, Պոլիս:
○—36

ԲԼԱՍԻԷ ԿՈՒԶՈՒԻ
Վարժ բլասիէ մը կ'ուզուի որ Մանիֆաթուրայի հրապարակը լաւ ճանչնայ և միանգամայն գիտնայ ֆրանսերէն թղթակցութիւն: Երաշխաւորութիւն անհրաժեշտ: Դիմել Խմբագրատունս:
5—5

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ք. ՊԵՇԻՐԵԱՆ